اتباع الرسول

تالیف

ابو عبدالاحد عبدالرحیم مسلم دوست

المكاتب التعاونية للدعوة والإرشاد بالبديعة والصناعية الجديدة
تحت إشراف وزارة الشؤون الإسلامية والأوقاف والدعوة والإرشاد
ص.ب: ٢٤٩٣٢ الرياض ١١٤٥٦ - البديعة: تلفون ٤٣٣٠٨٨٨ (اربعة خطوط)
الصناعية: تلفون ٤٣٠٣٥٧٢ - فاكس ٤٣٠١١٢٢ المملكة العربية السعودية

Ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

اتباع الرّسُول

تالیف
ابو عبدالاحد عبدالرحیم مسلم دوست

(c) ketabton.com: The Digital Library

ح المكتب التعاوني للدعوة والإرشاد بحائل ، ١٤١٨هـ

فهرسة مكتبة الملك فهد الوطنية أثناء النشر

زينو ، محمد بن جميل

إتباع الرسول .- حائل .

١١٢ ص ؛ ١٢ × ١٧ سم

ردمك : ٦ - ٢ - ٩١٨٧ - ٩٩٦٠

(النص بلغة البشتو)

١ - السيرة النبوية أ - العنوان

ديوي ٢٣٩ ١٨ / ١٨٦٧

رقم الايداع ١٨٦٧ / ١٨

ردمك : ٦ - ٢ - ٩١٨٧ - ٩٩٦٠

ځانګړنې

دکتاب نوم : اتباع الرسول

ليکونکى : ابوعبدالاحد عبدالرحيم مسلم دوست

خپرونکى : ادارة احياء الدعوة الاسلامية

تيراژ : ٥٠٠٠

نېټه : صفر ١٤٠٩ هـ ق - وږى ١٣٦٧

دوهم چاپ : ذوالحجه ١٤٠٩هـ

تيراژ : ٥٠٠٠

(c) ketabton.com: The Digital Library

فهرست

گڼه	موضوع

موضوع	گڼه
۱- سریزه	۱
۲- اتباع الرسول قرآني حکم دی	٤
۳- د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع د الله اتباع ده	۹
۴- د قیامت په ورځ به خلک د رسول الله نو د اتباع ارمان کوی	۱۸
۵- د رسول الله صلی الله علیه وسلم خلاف د عذاب او جهنم ته د ننوتو سبب دی	۲۰
۶- بېغرضه څوک چه د رسول الله صلی الله علیه وسلم د اتباع څخه خلک منع کوی هغه منافق دی.	۲٤
۷- د رسول الله صلی الله علیه وسلم د سنتو مخالف مؤمن نه شی کیدای.	۲۵
۸- کوم عمل کی چه د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع نه وی هغه باطل دی.	۲۷
۹- اتباع الرسول او د رسول الله صلی الله علیه وسلم صحابه	۳۲
۱۰- د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه وروسته د هیچا اتباع په مسلمانانو لازمه نه ده	٤۰
۱۱- د تقلید رد	٤۳
۱۲- د تقلید لغوی معنیٰ	٤۵

(c) ketabton.com: The Digital Library

موضوع	ګڼه
۱۳- د تقلید اصطلاحي معنیٰ	۴۵
۱۴- تقلید کله شروع شو	۵۲
۱۵- د تقلید رد د سلف صالحینو څلورو امامانو او نورو د امت د علماوو د اقوالو په تائید	۶۶
۱۶- د اختلاف په وخت کې د حل لاره	۹۷
۱۷- د الله تعالیٰ او د هغه د رسول صلی الله علیه وسلم د حکم په مقابل کې د رائې منل ګمراهي ده.	۱۰۲

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحيم

ان الحمد لله نحمده و نستعينه و نستغفره و نعوذ بالله من شرور انفسنا و سيئآت أعمالنا من يهده الله فلا مضل له ومن يضلل فلا هادي له و أشهد ان لا اله إلا الله وحده لا شريك له و أشهد ان محمدا عبده و رسوله.

«يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِّن نَّفْسٍ وَاحِدَةٍ وَخَلَقَ مِنْهَا زَوْجَهَا وَبَثَّ مِنْهُمَا رِجَالًا كَثِيرًا وَنِسَاءً وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي تَسَاءَلُونَ بِهِ وَالْأَرْحَامَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيبًا».

«يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ حَقَّ تُقَاتِهِ وَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنتُم مُّسْلِمُونَ»

«يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَقُولُوا قَوْلًا سَدِيدًا يُصْلِحْ لَكُمْ أَعْمَالَكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَمَن يُطِعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ فَازَ فَوْزًا عَظِيمًا».

اما بعد:

فان أصدق الحديث كتاب الله و خير الهدي هدي محمد صلى الله عليه و سلم و شر الامور محدثاتها و كل محدثة بدعة و كل

(c) ketabton.com: The Digital Library

بدعة ضلالة وكل ضلالة في النار.

الله سبحانه و تعالی چه کله آدم علیه السلام له جنت څخه را ښکته کاوه نو ورته یې وویل:

«قُلْنَا اهْبِطُوا مِنْهَا جَمِيعًا فَإِمَّا يَأْتِيَنَّكُم مِّنِّي هُدًى فَمَن تَبِعَ هُدَايَ فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ» سورة البقره - ۳۸ -

«موږ وویل کوز شئ د جنت څخه ټول نو که تاسو ته زما له لوري څه هدایت راغی نو هغه چا چه زما د هدایت تابعداري وکړه نه به په هغوی ویره وی او نه به غمجن کیږي»

په دی ایت کښي الله آدم علیه السلام او ټولو بنی آدمو ته داخبر ورکړی دی چه زه به هدایت رالیږم او د دی هدایت تابعدارو ته یې بشارت او زیری ورکړی دی. د هدایت په هکله د دی ایت په تفسیر کښي حافظ ابن کثیر په خپل تفسیر کښي داسي لیکی:

«قال ابوالعالية الهدی الأنبياء والرسل والبينات والبيان، و قال مقاتل بن حيان: الهدی محمد صلی الله عليه و سلم و قال الحسن الهدی القرآن» تفسیر ابن کثیر ص ۸۳ ج ۱ / ۱

«ابوالعالية ویلی دی چي له هدایت څخه مراد انبیاء، رسولان او د هغوی معجزی، دلائل او بیان دی. او مقاتل بن حیان ویلی دی چي هدایت عبارت دی د محمد صلی الله علیه وسلم څخه او حسن بصری ویلی دی چي هدایت قرآن دی».

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو دري واړه قوله صحيح دی څکه چې تولو امتونو لپاره هدايت انبياء او د الله فرمانونه دی او اخری امت لپاره آخری پیغمبر خاتم الانبياء محمد صلی الله عليه وسلم او په هغه باندې د الله له لوري رالېږل شوی کتاب قرآن کريم دی.

نو په هر امت باندې د خپل رسول او نبی اطاعت فرض ؤ او هر امت ته چې کله الله تعالیٰ کوم پيغمبر رالېږلی دی هغوی ته يې د دی حکم کړی دی چې زما د رالېږل شوی رسول اطاعت او تابعداری وکړی لکه چې الله تعالیٰ فرمائي:

«وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ رَّسُولٍ إِلَّا لِيُطَاعَ بِإِذْنِ اللَّهِ» الايه سورة النساء - ۶۴.

«او مونږ هيڅ يو رسول نه دی لېږلی مګر د دی لپاره چې د هغه تابعداری وشي د الله په حکم».

نو هر امت ته چې کوم پيغمبر لېږل شوی ؤ هغوی د هغه رسول او نبی په تابعداری او اطاعت مأمور ؤ.

او مونږ ته الله ج اخری پيغمبر حضرت محمد صلی الله عليه وسلم د رسول په حيث رالېږلی دی لکه چې فرمائي:

«وَمَا مُحَمَّدٌ إِلَّا رَسُولٌ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِ الرُّسُلُ الايه» سورة آل عمران ۱۴۴. «محمد ندی مګر رسول دی له ده نه

(c) ketabton.com: The Digital Library

محکبني هم رسولان تير شويدی» او محمد صلی الله عليه وسلم الله تعالیٰ دکوم خاص قوم لپاره نه بلکې تر قيامته پورې ټولو خلقو لپاره رالېږلی دی.

الله تعالیٰ فرمائي:

«وَمَا أَرْسَلْنٰكَ إِلَّا كَافَّةً لِّلنَّاسِ بَشِيرًا وَّنَذِيرًا وَّلٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ» سورهٔ سباء ٢٨.

«مونږ نه يې لېږلی مګر ټولو خلکو لپاره زيرې ورکوونکی او ويره وونکی لکن زيات خلك نه پوهېږي» سوره سبا (٢٨) نو مونږ هم دغه اخری رسول په اطاعت مأمور يو او دده په منلو کښې د الله رضا، کاميابی او جنت ته داخليدل او دده په نه منلو کښې د الله غوسه، ناکامی او جهنم دی.

اتباع الرّسول قرآني حکم دی

د رسول الله صلی الله عليه وسلم د اتباع په هکله په قرآنکريم کښې زيات نصوص راغلی دی او الله تعالیٰ مونږ ته داحکم کوی چې مونږ د الله او دهغه د رسول صلی الله عليه وسلم اطاعت وکړو.

«وَأَطِيعُوا اللّٰهَ وَرَسُولَهُ إِنْ كُنْتُمْ مُّؤْمِنِينَ» سورهٔ الانفال (١)

«او د الله او د هغه د رسول اطاعت وکړئ که مؤمنان ياست»

(c) ketabton.com: The Digital Library

او الله تعالیٰ فرمائي:

وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ فَإِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَإِنَّمَا عَلَىٰ رَسُولِنَا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ» سورة التغابن:— ۱۲ -

«او د الله اطاعت وکړئ او د هغه د رسول اطاعت وکړئ او که تاسو مخ واړاوه نو زمونږ په رسول بنکاره رسول دی»

او الله تعالیٰ فرمائي:

«يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَلَا تَوَلَّوْا عَنْهُ وَأَنْتُمْ تَسْمَعُونَ.

سورة الانفال (۲۰)

«ای مؤمنانو د الله او د هغه د رسول ومنئ او د رسول څخه مه اوړئ حال داچي تاسو اورئ»

او الله تعالیٰ فرمائي:

وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ» سورة ال عمران (۱۳۲)

او د الله اطاعت وکړئ او د رسول الله اطاعت وکړئ د دی لپاره چي په تاسو رحم شي او الله تعالیٰ فرمائي:

«وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَاحْذَرُوا فَإِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَاعْلَمُوا أَنَّمَا عَلَىٰ رَسُولِنَا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ.» سورة المائده (۹۲)

او د الله اطاعت وکړئ او ——— د رسول اطاعت وکړئ او ووېرېږئ». که تاسو وګرځيدئ نو پوه شئ چي زمونږ په رسول بنکاره رسول دی».

(c) ketabton.com: The Digital Library

او الله تعالیٰ فرمايي:

« وَالْمُؤْمِنُوْنَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بَعْضُهُمْ اَوْلِيَاءُ بَعْضٍ يَأْمُرُوْنَ بِالْمَعْرُوْفِ وَ يَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَ يُقِيْمُوْنَ الصَّلٰوةَ وَ يُؤْتُوْنَ الزَّكٰوةَ وَ يُطِيْعُوْنَ اللّٰهَ وَرَسُوْلَهُ اُولٰئِكَ سَيَرْحَمُهُمُ اللّٰهُ اِنَّ اللّٰهَ عَزِيْزٌ حَكِيْمٌ» - سورة التوبة (٧١) -

« او مؤمنان سړي او مؤمنا ني ښځې ځيني د ځينو دوستان دی امر کوی په نيکۍ او منعه کوی له بدۍ څخه او لمونځ کوی او زکات ورکوی او د الله او د هغه د رسول اطاعت کوی زر ده چې الله په دغه کسانو رحم وکړي. بې شکه الله غالب او د حکمت والا دی ».

او الله تعالیٰ فرمايي:

« وَمَنْ يُّطِعِ اللّٰهَ وَالرَّسُوْلَ فَاُولٰئِكَ مَعَ الَّذِيْنَ اَنْعَمَ اللّٰهُ عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيّٖنَ وَالصِّدِّيْقِيْنَ وَالشُّهَدَاءِ وَالصّٰلِحِيْنَ وَ حَسُنَ اُولٰئِكَ رَفِيْقًا » - سورة النساء (٦٩) -

« او چا چې د الله او د رسول اطاعت وکړ نو دوی به هغو کسانو سره وی چې الله په هغوی انعام کړيدی د انبياء ريښتونو، شهداؤ او صالحينو څخه او دوی د ډېر ښه ملګري دي ».

او الله تعالیٰ فرمايي:

« وَمَا اٰتٰكُمُ الرَّسُوْلُ فَخُذُوْهُ وَمَا نَهٰكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوْا » سورة الحشر (٧)

(c) ketabton.com: The Digital Library

• او هغه څه چې تاسي ته رسول ورکړي وي نو وې نيسئ او د څه شي څخه چې (منعه کړي) ياست ور څخه منعه شئ •

رسول الله صلى الله عليه وسلم مونږ ته قرآن او حديث پری ایښي دي او د قرآن او حديثو د خلاف څخه (ئې) مونږ منعه کړي يو.

زمونږ د ټولو اعمالو، افعالو او اقوالو لپاره ښه نمونه رسول الله صلى الله عليه وسلم دی په هر څه کښې بايد د هغه پيروي وکړو او د خلاف څخه ئې ځان وساتو. الله تعالى فرمائي :

لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِمَنْ كَانَ يَرْجُو اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ وَذَكَرَ اللَّهَ كَثِيرًا • الأحزاب (۲۱)

• بې شکه تاسو لپاره د الله په رسول کښې ښه تابعداري ده د هغه چا لپاره چې د الله او د قيامت د ورځې اميد لري او الله ډېر ياد کړي • -

نو زمونږ کاميابي په دې کښې ده چې د رسول الله صلى الله عليه وسلم تابعداري وکړو او د بل هيچا په تابعداری کښې کاميابي نشته.

الله تعالى فرمائي :

قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ قُلْ أَطِيعُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْكَافِرِينَ. سورة ال عمران ۳۱-۳۲ .

ورته ووايه ای محمده! که تاسو الله سره محبت لرئ نو

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو ما تابعداري وكړي ه الله به تاسو سره محبت وكړي او ستاسو گناهونه به وبخښي او الله بخښونكى او مهربان دى ورته ووايه چي د الله اطاعت وكړئ او د هغه د رسول اطاعت وكړئ كه دوى په شا وگرځيدل نو بې شكه الله كافران نه خوښوي .

نو معلومه شوه چي څوك وائي : زه د الله تعالى بنده يم او د هغه سره محبت لرم نو هغه به د الله تعالى د رالېږل شوي رسول محمد صلى الله عليه وسلم اطاعت ”منل“ كوي او كه چا د الله تعالى د رسول ونه منل هغه كافر شو نو ځكه الله تعالى وويل چي ” الله كافرانو سره محبت نه كوي “ او د الله تعالى او د هغه د رسول صلى الله عليه وسلم اطاعت او تابعداري كښې د فلاح او اطمنان شړونه دي .

الله تعالى فرمائي :

يَاأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اسْتَجِيبُوا لِلّٰهِ وَ لِلرَّسُولِ إِذَا دَعَاكُمْ لِمَا يُحْيِيكُمْ

سورة الانفال (۲۴) .

”اى مؤمنانو د الله او د هغه د رسول دعوت قبول كړئ كله چي تاسو هغه ته رابلي چي تاسو ژوندي كوي “ .

(c) ketabton.com: The Digital Library

د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع د الله

اتباع ده

د رسول الله صلی الله علیه وسلم په اطاعت او تابعدارۍ کښې د الله اطاعت دی نو ځکه مونږ د رسول الله ﷺ په اطاعت مأمور یو.

الله تعالی فرمائي:

«مَنْ يُطِعِ الرَّسُولَ فَقَدْ أَطَاعَ اللَّهَ» سورة النساء (۸۰).

او چا چې د رسول اطاعت وکړ نو بیشکه هغه د الله اطاعت وکړ.

او د رسول اطاعت ځکه د الله اطاعت دی چې هغه یوه خبره هم له ځانه نه کوی بلکې خپله هم د وحی تابعداری کوی او خلکو ته هم د الله وحی رسوی.

الله تعالی فرمائي:

وَمَا يَنْطِقُ عَنِ الْهَوَىٰ إِنْ هُوَ إِلَّا وَحْيٌ يُوحَىٰ» سورة النجم ۳-۴.

او رسول د ځانه خبری نه کوی ندی دا قرآن مګر وحی ده چې ورته کیږي.

او الله تعالی فرمائي:

قُلْ لَا أَقُولُ لَكُمْ عِنْدِي خَزَائِنُ اللَّهِ وَلَا أَعْلَمُ الْغَيْبَ وَلَا أَقُولُ لَكُمْ إِنِّي مَلَكٌ إِنْ أَتَّبِعُ إِلَّا مَا يُوحَىٰ إِلَيَّ قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الْأَعْمَىٰ

(c) ketabton.com: The Digital Library

وَالْبَصِيْرُ اَفَلَا تَتَفَكَّرُوْنَ. سورة الانعام ـ ۵۰ ـ

ای محمده! ورته ووایه چې زه تاسو ته دا نه وایم چې ما سره د الله خزانې دي او نه زه په غیبو پوهیږم او زه تاسو ته دا نه وایم چې زه فرښته یم زه تابعداري نه کوم مګر د هغه شي چې ماته يې وحي کیږي. ورته ووایه چې آیا برابر دي ړوند او لیدونکی».

او الله تعالی فرمايي:

وَاِذَا لَمْ تَأْتِهِمْ بِاٰيَةٍ قَالُوْا لَوْلَا اجْتَبَيْتَهَا قُلْ اِنَّمَا اَتَّبِعُ مَا يُوْحٰى اِلَيَّ مِنْ رَّبِّيْ هٰذَا بَصَائِرُ مِنْ رَّبِّكُمْ وَ هُدًى وَّرَحْمَةٌ لِّقَوْمٍ يُّؤْمِنُوْنَ . سورة الاعراف ـ ۲۰۳ ـ

او کله چې را نه وړې دوی ته یو ایت نو وايي چې ولې دې ته یې خپله نه غوره کوی ورته ووایه چې زه یواځې د هغه تابعداري کوم چې ماته يې زما د رب له لوري وحي کیږي. دا قرآن ستاسو د رب له لوري دلائل دي او هدایت او رحمت دی هغه قوم لپاره چې ایمان راوړي.

د رسول الله صلی الله علیه و سلم د اتباع په هکله زیات احادیث هم راغلي دي چې د مثال په توګه به زه یو څو لوستونکو ته وړاندې کړم. عن ابن هريرةؓ قال قال رسول الله صلی الله علیه وسلم:

(c) ketabton.com: The Digital Library

"ما امرتكم به فخذوه وما نهيتكم عنه فانتهوا"
رواه ابن ماجة.

د ابوهريرة رضى الله عنه نه روايت دى هغه وائي چې رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمايلى دى:

څه شي باندى چې ما تاسو ته امر كړى وى هغه واخلئ او د څه شى څخه مى چې منعه كړي ياست د هغې څخه منعه شئ".

بل روايت كښې راځي:

عن انس عن النبى صلى الله عليه وسلم قال: "ثلاث من كن فيه وجد حلاوة الإيمان من كان الله ورسوله احب اليه مما سواهما ومن احب عبداً لايحبه الا الله ومن يكره ان يعود فى الكفر بعد اذ انقذه الله كما يكره ان يلقى فى النار".

انس رضى الله عنه نه روايت دى چې نبى كريم صلى الله عليه وسلم فرمايلى دي: "درې خويونه دي چې چا كښې وو نو د ايمان خوند والي به پرې ومومي چاته چې الله او د هغه رسول د بل هرچا نه زيات محبوب وي، او څوك چې د چا سره محبت كوي يوا ځي د الله لپاره وي او چا چې د ابده وګڼله چې كفر ته بېرته وګرځي وروسته له دې چې الله ور څخه خلاص كړېدى لكه څنګه چې دا بده ګڼي چې اور كښته ولوېږي".

(c) ketabton.com: The Digital Library

او رسول الله فرمائی

"والذی نفسی بیده لا یؤمن احدکم حتی یکون هواه تبعاً لما جئت به" . الاربعین النوویه

قسم دی په هغه ذات چې زما نفس د هغه په لاس کښی دی، ستاسو څخه یو کس تر هغه پورې مؤمن کېدای نشي ترڅو پورې چې د هغه خواهش د هغه دین تابع نشي چې زه یې راغلی یم؟

او دا هم معلومېږي چې یو حدیث د چا د رائې خلاف راشي نو که هغه خپله رایه پرېښوده او حدیث یې واخیست مؤمن دی او که حدیث یې پرېښود او د خپل خواهش یې ومنل نو هغه هېڅکله مؤمن کېدای نشي

همدارنګه حدیث کښی راځي ،

"عن انس قال قال رسول الله صلی الله علیه وسلم: لا یؤمن احدکم حتی اکون احب الیه من والده وولده والناس اجمعین"

متفق علیه

انس رضی الله عنه نه روایت دی هغه وائي چې رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلی دی : ستاسو یو کس تر هغې مؤمن کېدای نشي ترڅو چې زه ورته د پلار، خوی او ټولو خلکو څخه زیات محبوب نشم.

نو هغه څوک چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم د محبت دعوه کوي او بیا خپله خبره یا د خپل مشر، امام، پلار او یا بل چا خبره د رسول الله صلی الله علیه وسلم د حدیث په مقابل کښي مني هغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

هېڅکله مؤمن کېدای نشي*.

بل حدیث کښې راځي

عن المقداد بن معد یکرب رضی الله عنه قال: قال رسول الله صلی الله علیه وسلم: الا هل عسی رجل یبلغه الحدیث عنی وهو متکیء علی اریکته فیقول بیننا وبینکم کتاب الله فما وجدنا فیه حلالاً استحللناه وما وجدنا فیه حراماً حرّمناه، وإن ما حرم رسول الله کما حرّم الله

رواه الترمذی وابوداود واللفظ للترمذی

د مقداد بن معدیکرب رضی الله عنه څخه روایت دی هغه وائي چې رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلي دي: خبردار! نږدې ده چې یوه سړي ته به زما حدیث ورسېږي او هغه به په خپل ځای تکیه کړې وي او وائي به چې زموږ او ستاسې ترمینځ د الله کتاب دی نو پیدې کښې مو چې څه حلال ومینډل هغه به حلال کړو او پیدې کښې مو چې څه حرام ومینډل هغه به حرام کړو*، او بې شکه هغه څه چې رسول الله صلی الله علیه وسلم حرام کړي دي هغه د هغې په شان دي چې الله حرام کړي دي*.

او دا څکه چې رسول الله صلی الله علیه وسلم د ځان نه څه شی حرام یا حلال نه کړي بلکې د وحی تابعداري کوي، او دا حدیث په پرویزیانو باندې د پر سبره رد دی چې هغوی وائي: یوازې قرآن

(c) ketabton.com: The Digital Library

بس دی او احادیثو ته ضرورت نشته ، او ځینې احناف هم د پرویزیانو څخه څه کم نه دي ځکه چې دوی هم په د پروخایونو کښې احادیث نه مني او په لیری تاویلونو قرآن او احادیثو سره معارض واقع کوي ، او دا هم وائي چې کتاب الله باندې زیادت په خبر واحد نه دی جائز حال دا چې دا خبره بالکل صحیح نه ده بلکې د پروخایونو کښې احنافو هم په خبر واحد باندې په کتاب الله زیادت جائز کړېدی .

همدا رنګه بل روایت کښې راځي

عن أبي موسى الاشعري رضي الله عنه أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: إن مثلي ومثل ما بعثني الله به كمثل رجل أتى قومه فقال: إني رأيت الجيش بعيني وانا النذير العريان فالنجاء النجاء، فأطاعه طائفة من قومه فأدلجوا فانطلقوا على مهلهم فنجوا ، وكذبت طائفة منهم فأصبحوا مكانهم فصبحهم الجيش فأهلكهم واجتاحهم فذلك مثل من اطاعني واتبع ماجئت به ومثل من عصاني وكذب ماجئت به من الحق؛

متفق عليه

د ابو موسى اشعری رضی الله عنه نه روایت دی هغه وائي چې رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمایلي دي : زما مثال او د هغه دین او احکامو مثال چې الله زه پرې رالیږلی یم د هغه سړي په شان دی چې خپل

(c) ketabton.com: The Digital Library

قوم ته راشی او ورته ووائی چې ما په خپلو سترګو د دښمن لښکر لیدلی دی او زه برښنډ ویره ونکی یم نو ځانونه خلاص کړی، ځانونه خلاص کړی. نو یوه ډله د ده د قوم څخه د ده خبره ومنی او د شپې لاړ شی نو نجات بیا مومی او یوه ډله ورته ووائی چې ته دروغ وائې او خپل ځای کښې سهار کړی نو سهار کښې ور باندې لښکر راشي او هلاك او برباد یې کړی. نو دا د هغه چا مثال دی چې زما یې ومنل او د هغه دین تابعداری یې وکړه چې زه پرې راغلی یم او د هغه چا مثال دی چې زما یې ونه منل او زه چې په کوم حق راغلی یم هغه یې دروغ وګڼل»

دا حدیث ددی ښکاره دلیل دی چې چا د رسول الله صلی الله علیه وسلم اطاعت او اتباع وکړه نو هغه نجات ومونده او چا چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم ونه منل هغه هلاك او د عذاب مستحق شو.

عن ابی هریرة رضی الله عنه قال قال رسول الله صلی الله علیه وسلم

«من أطاعنی فقد اطاع الله ومن عصانی فقد عصی الله».

رواه ابن ماجة.

د ابو هریرة رض نه روایت دی هغه وائی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم

(c) ketabton.com: The Digital Library

فرمایلي دي :

«چاچې زما ومنل نو هغه د الله ومنل او چاچې زما ونه منل هغه د الله ونه منل»

همدارنګه بل حدیث کښې راځي :

«عن ابی هریرة رضی الله عنه ان رسول الله صلی الله علیه وسلّم قال: کل امتی یدخلون الجنة الا من أبی قالوا ومن یأبی قال من أطاعنی دخل الجنة ومن عصانی فقد ابی»

رواه البخاری.

د ابوهریره رضی الله عنه نه روایت دی چې رسول الله صلی الله علیه وسلّم وویل :

«زما ټول امت به جنت ته داخلیږی مګر هغه څوك نه داخلیږی چې انکار یې وکړ. صحابه ؤ وویل: څوك انکار کوی؟ رسول الله صلّی الله علیه وسلّم وویل: چاچې زما ومنل جنت ته داخل شو او چاچې زما ونه منل هغه انکار وکړ».

د رسول الله صلی الله علیه وسلّم د اتباع په هکله زیات احادیث او اثار راغلي دی او داځکه چې د رسول الله صلی الله علیه وسلّم په اتباع کښې کامیابی ده او د رسول الله صلی الله علیه وسلّم مونږ ته ډیر ښکاره او واضح دین پریښې دی لکه چې فرمایي :

(c) ketabton.com: The Digital Library

«لقد ترکتکم علیٰ مثل البیضاء لیلها و نهارها سواء»

رواه ابن ماجة من حدیث ابی الدرداء.

بې شکه ما تاسو په سپینه لار پرې ایښی یاست چې شپه او ورځ یې برابره ده.

نو د اسلام دین ډیر واضح او روښانه دی او یوه مسئله هم یکښې مبهمه او نامعلومه نه ده یوازې په هغه چا تیاره او ابهام راځي چې هغه د قرآن او سنت نبوی څخه ناخبره وي او ځان پرې نه پوهوی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د قيامت په ورځ به خلك د رسولانو د اتباع ارمان كوي

الله تعالى فرمايي:

"وَأَنذِرِ النَّاسَ يَوْمَ يَأْتِيهِمُ الْعَذَابُ فَيَقُولُ الَّذِينَ ظَلَمُوا رَبَّنَا أَخِّرْنَا إِلَىٰ أَجَلٍ قَرِيبٍ نُّجِبْ دَعْوَتَكَ وَنَتَّبِعِ الرُّسُلَ أَوَلَمْ تَكُونُوا أَقْسَمْتُم مِّن قَبْلُ مَا لَكُم مِّن زَوَالٍ"

سورة ابراهيم ۴۴.

او ووېره وه خلك د هغه ورځې څخه چې را به شي دوى ته عذاب او ظالمان به وايي چې اى زموږ ربه موږ ته دې نېږدې ته وروسته كړه موږ به ستا دعوت قبول كړو. او د رسولانو تابعدارى به وكړو. ايا تاسو مخكښې له دې قسم نه وو كړي چې تاسو ته هيڅ زوال نشته".

نو د قيامت په ورځ به وايي چې اى ربه موږ دنيا ته ولېږه چې ستا د رسولانو اتباع وكړو حال دا چې بيا دنيا ته راتلل نشته نو بيا

(c) ketabton.com: The Digital Library

به ارمان کوی چې کاش هوښ د رسول الله صلی الله علیه وسلم تابعداری کړی وای او د نورو خلکو تابعداری مو نه وای کړې.

الله تعالیٰ فرمائي:

«وَيَوْمَ يَعَضُّ الظَّالِمُ عَلَىٰ يَدَيْهِ يَقُولُ يَا لَيْتَنِي اتَّخَذْتُ مَعَ الرَّسُولِ سَبِيلًا يَا وَيْلَتَىٰ لَيْتَنِي لَمْ أَتَّخِذْ فُلَانًا خَلِيلًا لَقَدْ أَضَلَّنِي عَنِ الذِّكْرِ بَعْدَ إِذْ جَاءَنِي وَكَانَ الشَّيْطَانُ لِلْإِنسَانِ خَذُولًا» سورة الفرقان ۲۷-۲۸-۲۹.

په هغه ورځ چې ظالم به په خپلو لاسونو غاښونه ولګوی وبه وائي چې کاش ما د رسول الله ﷺ لار نیولی وای های افسوس کاش چې ما فلانی په دوستۍ نه وای نیولای بیشکه زه یې د پند (قرآن وسنت) څخه بې لاری کړم وروسته له هغې چې ماته راغې او دی شیطان انسان لپاره تنها بې مرستی پریښوونکی».

نو د قیامت په ورځ به د الله او د هغه د رسول نه منونکی د دی ارمان کوی چې کاش موښ د رسول الله ﷺ تابعداری کړی وای کاش چې د فلانی مشر، پیر، حاکم او .... مې نه وای منلې هغه خو زه د الله د سمې لارې او د رسول الله صلی الله علیه وسلم د اتباع څخه بل خوا ته اړولای یم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د رسول الله صلی الله علیه وسلم خلاف د
عذاب او جهنم ته د ننوتو سبب دی.

الله تعالیٰ فرمائي:

وَمَنْ يُشَاقِقِ الرَّسُولَ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُ الْهُدَىٰ وَيَتَّبِعْ غَيْرَ سَبِيلِ الْمُؤْمِنِينَ نُوَلِّهِ مَا تَوَلَّىٰ وَنُصْلِهِ جَهَنَّمَ وَسَاءَتْ مَصِيرًا » سوره النساء - ۱۱۵.

او هغه چا چي خلاف وکړ د رسول وروسته له هغې چې دی ته هدایت ښکاره شو او تابعداری یې وکړه غیر د مؤمنانو د لارې نو ور به یې ګرځوو هغه لوري ته چې وګرځېده او جهنم ته به یې داخل کړو او ډیر بد ځای دی د ورګرځېدو ».

او الله تعالیٰ فرمایي:

ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ شَاقُّوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَمَنْ يُشَاقِقِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَإِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ » سوره الانفال - ۱۳.

دا په سبب د دې چې هغوی خلاف کړی ؤ د الله او د هغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

د رسول او هغه چا چې خلاف وکړي د الله او د هغه د رسول نو بې شکه الله سخت عذاب والا دی.

او الله تعالی فرمائي:

«تِلْكَ حُدُودُ اللّٰهِ وَمَنْ يُطِعِ اللّٰهَ وَرَسُولَهُ يُدْخِلْهُ جَنّٰتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَذٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ وَمَنْ يَعْصِ اللّٰهَ وَرَسُولَهُ وَيَتَعَدَّ حُدُودَهُ يُدْخِلْهُ نَارًا خَالِدًا فِيهَا وَلَهُ عَذَابٌ مُهِينٌ».

سورة النساء - ۱۳ - ۱۴ -

دا د الله حدود دی او چا چې اطاعت وکړي د الله او د هغه د رسول نو داسې جنتونو ته به يې داخل کړي چې لاندې ترې ويالې بهيږي په دی کښې به هميشه وي او دا لويه کاميابي ده او هغه چا چې د الله او د هغه د رسول نافرماني وکړه او د هغه حدودو څخه يې تجاوز وکړ نو اور ته به يې داخل کړي هميشه به پکښې وي او د هغه ليا ره سپکوونکي عذاب دی.

الله تعالی فرمايي:

«فَلْيَحْذَرِ الَّذِينَ يُخَالِفُونَ عَنْ أَمْرِهِ أَنْ تُصِيبَهُمْ فِتْنَةٌ أَوْ يُصِيبَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ» سورة النور - ۶۳ -

نو هرو مرو دی وويريږي هغه کسان چې د رسول د طريقې نه خلاف کوی چې دوی ته به فتنه ورسيږي او يا به ور ته دردناک

(c) ketabton.com: The Digital Library

ناك عذاب ورسيږي .

تفسير ابن كثير د دې ايت په تفسيركښې داسې ليکي :

(فليحذر الذين يخالفون عن امره) اى عن امر رسول الله صلى الله عليه وسلم و هو سبيله و منهاجه و طريقته فتوزن الأقوال والأعمال بأقواله وأعماله فماوافق ذلك قبل وما خالفه فهو مردود على قائله وفاعله كائناً من كان كما ثبت فى الصحيحين وغيرهما عن رسول الله صلى الله عليه وسلم أنه قال : " من عمل عملاً ليس عليه أمرنا فهو رد " اى فليحذر وليخش من خالف شريعة الرسول باطناً وظاهراً ان تصيبهم فتنة " اى فى قلوبهم من كفر او نفاق او بدعة (او يصيبهم عذاب اليم) اى فى الدنيا بقتل أوحد أوحبس أونحو ذلك" .

تفسير ابن كثير ص ۳۰۷ ج ۳

د (عن امره) نه مراد د رسول الله صلى الله عليه وسلم امر دى چې هغه د رسول الله صلى الله عليه وسلم لار ، طريقه ، طرز عمل او شريعت دى نو اعمال او اقوال به د هغه په اقوالو او اعمالو تلل کېږي نو هغه چې د رسول الله صلى الله عليه وسلم د اعمالو او اقوالو سره برابر وي قبلېږي به او کوم چې مخالف وي نو هغه به د هغه ويونکي او کوونکي باندې رد کېږي هر څوک چې وي .

لکه چې په صحيح بخاري او صحيح مسلم او نورو کتابونو کښې

(c) ketabton.com: The Digital Library

صحیح حدیث ثابت دی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم ویلي دي :
«چا چې داسې عمل وکړ چې زمونږ په طریقه نه وُ نو هغه
رد دی» .

نو معنی دا شوه چې اړومرودی وویرېږي هغه کسان چې د
رسول الله صلی الله علیه وسلم د شریعت څخه ظاهري او باطنی مخالفت
کوي چې دوی ته به ددوی په زړونو کښې فتنه ورسېږي د
کفر، نفاق او بدعت څخه . او یا به ورته دردناک عذاب ورسېږي
په دنیا کښې په قتل، حد، حبس (بند او جیل) او یا داسې
نور وسره .

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه څوک چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم د اتباع

څخه خلک منع کوي هغه منافق دی

الله تعالی فرمائي :

« وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا إِلَىٰ مَا أَنزَلَ اللَّهُ وَإِلَى الرَّسُولِ رَأَيْتَ الْمُنَافِقِينَ يَصُدُّونَ عَنكَ صُدُودًا » . النساء - ٦١

« او کله چې دوی ته وویل شي چې راشئ هغه کتاب ته چې الله رالیږلی دی او رسول ته نو ته به گورې منافقان چې بندوی خلک له تا نه په بندولو سره » .

نو دا کار د منافقانو دی چې د الله تعالی د کتاب او د رسول الله صلی الله علیه وسلم د اتباع څخه خلک منع کوي او دا سې منافق صفته خلک په اوسني وخت کښې ډیر زیات دي چې هغوی د رسول الله صلی الله علیه وسلم د اتباع او د الله تعالی د غوره کړي دین څخه خلک په ډول ډول پلمو منع کوي کله وایي چې دا حدیث زمونږ د مذهب څخه مخالف دی ، کله په ډیرو بعید وتاویلونو سره خلک د رسول الله صلی الله علیه وسلم د طریقو څخه لیرې کوي او کله دیوې د ینی درسگاه ، جوماتو او ټولنې څخه خلک بندوي او وایي چې هلته لاړ نشی هغه خلک وهابیان دي او زمونږ مذهب نه مني . . . . . .

(c) ketabton.com: The Digital Library

د رسول الله صلی الله علیه وسلم د سنتو مخالف مؤمن نشي کېدای

الله تعالی فرمائي :

« فَلَا وَرَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّىٰ يُحَكِّمُوكَ فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ لَا يَجِدُوا فِي أَنفُسِهِمْ حَرَجًا مِّمَّا قَضَيْتَ وَيُسَلِّمُوا تَسْلِيمًا

النساء (٦٥)

نه ده داسې لکه څنګه چې دا خلک ګمان کوي ، او ستا په رب زما قسم دی هېڅکله دوی مؤمنان کېدای نشي تردې چې حاکم و نه کړي تا په هغه څه کښې چې د دوی ترمینځ پېښېږي اختلاف پیداشوی وي او بیا ستا د فیصلې په هکله په خپلو ځانونو کښې تنګي و نه مومي او تسلیم شي په تسلیمېدو سره » .

الله تعالی په خپل ذات قسم کوي چې دا خلک نزهغې مؤمنان کېدای نشي ترڅو چې د اختلاف په وخت کښې په تا فیصله و نکړي

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوبیاستا فیصلې ته داسې غاړه کېښېږدي چې پرې خوشحاله وي
او خفه نوي ، نو د اختلاف په صورت کښې مونږ ته پکار دي
چې په قرآن او حدیثو فیصله وکړو او د خلکو په رأیو
او اجتهادو نو فیصلې و نکړو ځکه چې رسول الله صلی الله علیه وسلم
مونږ ته هم دا دوه شیان پرې ایښی دي چې یو قرآن او بل
نبوي احادیث دي لکه چې په حدیث کښې راځي :

عن ابن عباس رضی الله عنهما ان رسول الله صلی الله علیه وسلم خطب
فی حجة الوداع فقال : « ترکت فیکم ما إن اعتصمتم به
فلن تضلوا أبداً کتاب الله وسنة نبیه ». رواه الحاکم

د عبد الله بن عباس رضی الله عنهما نه روایت دی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم
په حجة الوداع کښې خطبه ولوسته نو وې فرمایل :

« ما په تاسو کښې داسې څه پرې ایښی دي که تاسو پرې منګولې
ولګولې نو هېڅکله به ګمراه نشئ چې هغه د الله کتاب دی او د
هغه د نبی سنت دی ».

نو معلومه شوه چې هدایت په همدې دواړو کښې دی او په دې
دواړو باندې په عمل کولو کښې دی او که دا دواړه چا
پرېښودل نو اړو مرو به ګمراه او بې لیاره شي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

کوم عمل کبنې چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع نوي هغه باطل دی

الله تعالی فرمايي :

﴿إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَن سَبِيلِ اللَّهِ وَشَاقُّوا الرَّسُولَ مِن بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ الْهُدَىٰ لَن يَضُرُّوا اللَّهَ شَيْئًا وَسَيُحْبِطُ أَعْمَالَهُمْ . يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَلَا تُبْطِلُوا أَعْمَالَكُمْ﴾

محمد : ۳۲ - ۳۳

بې شکه هغه کسان چې کفر يې کړېدی او د الله د لارې نه يې خلك بند کړيدي او د رسول خلاف يې کړيدی وروسته له هغې چې هدايت ورته ښکاره شو نو هېڅکله الله ته هيڅ ضرر نشي رسولی او زر ده چې الله به يې عملونه برباد کړي . ای مؤمنانو ! د الله اطاعت وکړئ او د رسول اطاعت وکړئ او خپل عملونه مه بربادوئ .

نو عملونه هله باطل او بربادېږي چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع پکښې نوي او هر هغه عمل چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم طريقه

(c) ketabton.com: The Digital Library

پکښې يه وي هغه بدعت دى او هر بدعت گمراهي ده
ځکه چې په حديث کښې راځي :

عن جابر بن عبد الله الأنصاري قال خطبنا رسول الله صلى الله عليه وسلم فحمد الله واثنى عليه ثم قال : إن افضل الهدى هدى محمد صلى الله عليه وسلم وشر الأمور محدثاتها وكل بدعة ضلالة " .

د جابر بن عبد الله الانصاري رضي الله عنه نه روايت دى هغه وائي چې مونږ ته رسول الله صلى الله عليه وسلم خطبه ولوستله نو د الله حمد او ثناي ووېله بيائې وفرمايل : بهتره لاره او هدايت د رسول الله صلى الله عليه وسلم هدايت او طريقه ده او په كارونو كښې بد چې دي هغه نوي نوي كارونه دي او هر بدعت گمراهي ده .

په يو حديث شريف كښې راځي :

عن عائشة رضي الله عنها قال رسول الله صلى الله عليه وسلم : من احدث فى امرنا هذا ماليس منه فهو رد " .

اخرجه البخاري ومسلم وابوداود .

د عائشې رضي الله عنها څخه روايت دى چې رسول الله صلى الله عليه وسلم وفرمايل : چا چې زمونږ په دې دين كښې نوى كار پيدا كړ چې د دى څخه نه وي نو هغه رد دى " .

په بل روايت كښې راځي چې چا داسې عمل وكړ چې زمونږ طريقه

(c) ketabton.com: The Digital Library

پکښې نوره هغه رد دی .

نو هر هغه عمل یا هر هغه قول او فعل چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع پکښې نوي هغه رد دی یعنې مقبول ندی او بدعت دی او هر بدعت ګمراهي ده او لکه څنګه چې د اوسنی زمانې مبتدعین وائي چې بدعت کښې حسنه شته نه دا صحیح نده بلکې هر بدعت ګمراهي ده او بدعت کښې سیه نشته لکه چې امام مالك رحمه الله وائي :

من ابتدع فی الإسلام بدعة یراها حسنة فقد زعم أن محمداً صلی الله علیه وسلم خان الرسالة لأن الله یقول « الیوم أكملت لكم دینكم و اتممت علیكم نعمتی ... » فما لم یكن یومئذ دینا لایكون الیوم دیناً .

اصول فی البدع والسنن ص٤

چا چې اسلام کښې بدعت وکړ او هغه ئې حسنه بدعت ګاڼه نو ده دا ګمان وکړ چې محمد صلی الله علیه وسلم په رسالت کښې خیانت کړیدی ځکه چې الله تعالی فرمائي « نن ورځ ما تاسو ته ستاسو دین پوره کړیدی » . نو هغه ورځ د رسول الله صلی الله علیه وسلم په وخت کښې چې څه شی دین نوه نو نن هم دین ندی .

عبد الله بن مسعود رضی الله عنه فرمائي :

« اتبعوا ولا تبتدعوا فقد كفیتم » . رواه الدارمی

تاسو د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع وکړئ او بدعت مکوئ

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځکه چې تاسې ته دین پوره او بس شویدی".

همدارنګه یو بل روایت کښې راځي :

"عن مجاهد قال دخلت مع عبدالله بن عمر مسجداً وقد اذن فيه ونحن نريد أن نصلي فيه فثوب المؤذن فخرج عبدالله بن عمر من المسجد وقال : أخرج بنا من عند هذا المبتدع ولم يصل فيه"

رواه الترمذی

د مجاهد نه روایت دی هغه وائي چې زه د عبدالله بن عمر رضی الله عنهما سره یو جومات ته ننوتم چې په هغه کښې اذان شوی ؤ او مونږ غوښتل چې لمونځ پکښې وکړو نو مؤذن آواز وکړو چې لمانځه ته راشئ نو عبدالله بن عمر د جوماته ووت او وې ویل : مونږ ددې بدعتي له جوماته وباسئ - او لمونځ يې پکښې ونکړو.

لمانځه ته دعوت ورکول په ظاهر کښې ښه کار معلومیږي لکن د رسول الله صلی الله علیه وسلم په وخت کښې د اذان نه غیر داسې آواز نه ؤ شوی نو ځکه ورته عبدالله بن عمر بدعت و وايه.

نو که اسلام کښې چیرته بدعت حسنه وای دغه کار به ضرور بدعت حسنه ؤ. او عبدالله بن عمر رضی الله عنهما به ورته ښه کار ویلای ؤ لکن هغه دغه د لمانځه دعوت ته بدعت و وايه

(c) ketabton.com: The Digital Library

او دا ځکه چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع پکښې نوه .

همدارنګه اذان کول ښه کار دی لکن د اختر لمانځه لپاره اذان کول نشته او که چا وکړ ګناه ئې وکړه ځکه چې دغه کار رسول الله صلی الله علیه وسلم ندی کړی نو دا بدعت دی .

همدارنګه نور زیات داسې مثالونه شته چې د هغې نه دا معلومیږی چې اسلام کښې بدعت حسنه نشته او هر بدعت ګمراهي ده .

نو هر هغه عمل چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع پکښې نوي هغه بدعت او باطل دی .

(c) ketabton.com: The Digital Library

اتباع الرسول او د رسول الله صلی الله علیه وسلم

صحابه

د رسول الله صلی الله علیه وسلم صحابه کرام رضی الله عنهم د رسول الله صلی الله علیه وسلم په اتباع کښی د پر کلك وو او د رسول الله صلی الله علیه وسلم تابعداری یې په هرڅه کښی کوله لکه چې په حدیث کښې راځی:

«عن ابن عمر رضی الله عنهما عن النبی صلی الله علیه وسلم

أنه اتخذ خاتماً من ذهب فلبسه فاتخذ الناس خواتیم الذهب فقام النبی صلی الله علیه وسلم فقال: إنی کنت ألبس هذا الخاتم وإنی لن ألبسه أبداً فنبذه. فنبذ الناس خواتیمهم» رواه احمد

د عبدالله بن عمر رضی الله عنهما نه روایت دی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم د سرو زرو یوه گوتمه جوړه کړه او په لاس یې کړه نو نورو خلکو هم د سرو زرو گوتمې جوړې کړې

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو رسول الله صلی الله علیه وسلم پوره ته شواو وي ويل چي: ما داکوته په کوته کړی وه. خوزه به يې نور هېڅکله په کوته نه کړم نوکوته يې وغوړځوله خلکو هم خپلي کوتي وغوړځولي[۴]

همدارنګه بل روايت کښي راځي:

عن مجاهد عن عبد الله بن عمر ان النبی صلی الله علیه وسلم قال:

لا يمنعن رجل أهله أن يأتوا المساجد فقال ابن لعبد الله بن عمر فإنا نمنعهن فقال عبد الله: أحدثك عن رسول الله صلی الله علیه وسلم وتقول هذا قال فما كلمه عبد الله حتى مات. رواه أحمد.

د مجاهد نه روايت دی:

هغه د عبد الله بن عمر رضی الله عنهما نه روايت کوی چي نبي کريم صلی الله عليه وسلم ويلي دي: يو سړی دی خپله ښځه ددی نه نه منع کوي چي جوماتونو ته لاړې شي نو د عبد الله بن عمر رضی الله عنهمايو ځوی وويل: چي مونږ به يې منع کوو عبد الله بن عمر وويل چي زه درته د رسول الله صلی الله عليه وسلم حديث بيانوم او ته دا خبره کوی. مجاهد وائي چي عبد الله بن عمر خپل ځوی سره ترمرګه پورې خبري ونه کړی.

همدارنګه بل روايت کښي راځي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

عن سالم بن عبد الله انہ سمع رجلا من اهل الشام و هو يسئلُ عبد الله بن عمر عن التمتع بالعمرة الى الحج فقال عبد الله بن عمر هي حلال فقال الشامي ان اباك قد نهى عنها فقال عبد الله بن عمر: أرأيت ان كان ابي نهى عنها وصنعها رسول الله صلى الله عليه وسلم امر ابي يتّبع ام امر رسول الله صلى الله عليه وسلم فقال الرجل بل امر رسول الله صلى الله عليه وسلم فقال لقد صنعها رسول الله صلى الله عليه وسلم. رواه الترمذی۔

د سالم بن عبد الله نه روایت دی هغه وائی چې ما د یوه شامی سړی نه واوریدل چې د عبد الله بن عمر څخه یې د حج په هر څوکی د عمری پوښتنه کوله عبد الله بن عمر وویل چې دا کار حلال دی نو هغه شامی وویل چې ستا پلار (عمر) خو خلک ورځنه منع کول عبد الله بن عمر وویل: ته ما ته دا ووایه چې که زما پلار تری منعه کړی وی او رسول الله صلی الله علیه وسلم دا کړی وی. نو زما پلار تا بعداری به کیږي او که د رسول الله صلی الله علیه وسلم ؟۔

هغه سړي وویل بلکې د رسول الله صلی الله علیه وسلم د حکم تا بعداری به کیږي نو هغه وویل چې رسول الله صلی الله علیه وسلم دا کار کړی دی ؛؛۔

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو عبدالله بن عمر رضی الله عنهما د رسول الله صلی الله علیه وسلّم د حدیث په مقابل کښې د خپل پلار عمر رضی الله عنه خبره و نه منله ـ افسوس د هغه چا په حال چې د رسول الله صلّی الله علیه وسلّم د حدیثو په مقابل کښې د بنځو متلونه، د پلار او نیکه خبرې، د امام او پیشوا خبرې او داسې نور بې دلیله خبرې او اقوال منی او احادیث پرېږدي ـ

همدارنګه بل روایت کښې راځي :

عن سعید بن جبیر

عن عبدالله بن مغفل انه کان جالساً الی جنبه ابن أخ له فخذف فنهاه وقال : ان رسول الله نهی عنها وقال «إنها لا تصید صیداً ولا تنکی عدواً وانها تکسر السن وتفقأ العین» قال: فعاد ابن اخیه یخذف فقال: أحدثك أن رسول الله صلی الله علیه وسلّم نهی عنها ثم عدت تخذف لا أکلمك ابداً» ـ رواه ابن ماجة ـ

سعید بن جبیر د عبدالله بن مغفل نه روایت کوي چې د هغه خواته د هغه وراره ناست ؤ نو یو وړه کیڼکۍ (شګه) یې ګوزار کړه نو عبدالله بن مغفل منع کړ او ورته یې وویل چې رسول الله صلی الله علیه وسلّم له دی نه منع کړې او ویلی یې دي : چې دا د وړې کیڼکۍ ګوزار نه ښکار کوی او نه د ښمن

(c) ketabton.com: The Digital Library

منع کوي بلکې دا غابښ ما توي او ستر ګــه را اوباسي ،، سعیــد وایې چې د عبدالله ورار ه بیا دا کوزار ونه شروع کړل نو عبدالله ورته وویل چې زه تا ته حدیث وایم چې رسول الله صلی الله علیه وسلّم دا کار منع کړی دی او ته بیا کوزار ونه کوی ؟. زه به تا سره هېڅکله خبرې ونه کړم.

همدارنګه بل روایت کښې راځي:

عن زید بن اسلم .

عن ابن عمر قال دخلت علی النبی صلی الله علیه وسـلم وعلی ازار یتقعقع فقال من هذا قلت عبد الله بن عمر قال ان کنت عبد الله فارفع ازارك فرفعت ازاری الی نصف السا قین فلم تزل ازرته حتی مات. رواه احمد .

زید بن اسلم د عبدالله بن عمر رضی الله عنه نه روایت کوی هغه وایې چې زه رسول الله صلی الله علیه وسلّم با ندې ورننوتم او زما لونګ ؤ چې بنکته ځا نګیده نو رسول الله صلی الله علیه وسلّم وویل چې دا څوك دی ؟. ما ورته وویل چې عبد الله بن عمر. هغه وفرمایل چې که ته د الله بنده یې نو لنګ (پرتوګ) دی اوچت کړه نو ما خپل پرتوګ د پنډیو نیما یې پورې اوچت کړ. زید وایې چې د عبدالله پرتوګ ترمرګه پورې اوچت ؤ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو صحابه کرام زمونږ د ملایانو او یا عوامو په څېر نه و
چې کله ورته حدیث   ووېل شي نو هېڅ پروا پرې
نه کوي بلکې ما وېر داسې خلك لیدلي چې ځانته د علم
نسبت کوي او لویه دعوه لري خو کله چې ورته د غه
رنګ حدیث ویل شوی نکه عبدالله بن عمر ته چې ووېل
شو نو هېڅ پروائي نه ده کړې بلکې استهزاء یې کړې ده
وقد جربنا بذلك مراراً۔
د عبدالله بن عباس نه چا د یوې مسئلې په باره کښې پوښتنه وکړه
نو عبدالله ورته په حدیث جواب ورکړ هغه سړي ووېل چې عمر
او ابوبکر داسې ویلي دي نو عبدالله بن عباس په غوسه
شو او ویې ویل:
یوشك ان تنزل علیکم حجارة من السماء اقول قال
رسول الله صلّی الله علیه وسلّم وتقولون قال عمر وابوبکر؟
تفسیر أضواء البیان ص۵۱۶ ج – ۷ ۔
مجموع فتاویٰ شیخ الاسلام ص۲۱۵ ج – ۲۰ ۔
نږدې ده چې په تاسو د آسمان نه تیږې راووریږي زه
وایم چې رسول‌الله صلّی الله علیه وسلّم داسې ویلي او تاسو
وائی چې عمر او ابوبکر داسې ویلي دي"۔
نو صحابه وُ د حدیث په مقابل کښې د عمر او ابوبکر

(c) ketabton.com: The Digital Library

رضی الله عنهما قول دا سي بدګانه چې ورته يې وويل آسمان نه به درباندې تبرې نازل شي ـ لوکه عبدالله بن عباس چېرته اوس ژوندي وای او زمونږ دا زړنده مقلدين يې ليدلي وای نو څه به يې ورته ويل چې دوی د هر پير فقير او امام خبره په حديث مخکښې کوي .

همدارنګه په بل روايت کښې راځي :

عن ابن الحنظلية قال قال رسول الله صلی الله عليه وسلم نعم الرجل خريم الاسدی لولا طول جمته واسبال إزاره فبلغ ذلك خريما فجعل يأخذ شفرة يقطع بها شعره الی اذنيه ورفع ازاره الی انصاف ساقيه ـ

رواه احمد ـ

ابن حنظليه نه روايت دی هغه وائي چې رسول الله صلی الله عليه وسلّم وفرمايل :

خريم اسدی ډېر ښه سړی دی خوکه د سر ويښتان يې ډېر اوږده نه وای او پرتوګ يې د ګيټکيو نه ښکته نه وای نو دا خبره خريم ته ورسيده نو هغه قيچي راواخيسته او ويښتان يې غوږونو نيما يې پورې غوڅ کړل او پرتوګ يې د پنډ يو نيمايئ پورې پورته کړه ـ

بل روايت کښې راځي :

(c) ketabton.com: The Digital Library

عن عمران بن حصين قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم الحياء خير كله او ان الحياء خير كله فقال بشير بن كعب انا لنجد في بعض الكتب او قال الحكمة ان منه سكينة ووقار لله عزوجل ومنه ضعفا فاعاد عمران الحديث و اعاد بشير مقالته حتى ذكر ذلك مرتين او ثلاثا فغضب عمران حتى احمرّ عيناه و قال أحدثك عن رسول الله صلى الله عليه وسلم و تعرض فيه لحديث الكتب •

رواه احمد

عمران بن حصين روايت دی هغه وائي چي رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمايلي دی چي حيا ټول خير دی او يا بی شکه حيا ټول خير دی نو بشير بن کعب وويل مونږ په ځينو کتابونو او يا حکمت کښي لیدلي دي چي ځيني د حيا نه سکون او وقار دی الله تعالی لره او ځيني ضعف دی نو عمران بيا حديث و وايه او بشير بيا خپله خبره وکړه تر دی چي دا خبره ئي دوه يا دری ځل وکړه نو عمران داسي په غصه شو چي سترګی ئي سری شوی او وئي ويل چي زه درته د رسول الله صلى الله عليه وسلم حديث بيانوم او ته پکښي د کتابونو خبري کوی؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه وروسته

د هیچا اتباع په مسلمانانو لازمه نده

لکه چې مخکښې مو یادونه وکړه الله تعالی په خپلو بندګانو خپل اطاعت فرض کړیدی او بیائې د خپل رسول محمد صلی الله علیه وسلم اطاعت فرض کړیدی د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه وروسته د هیچا اطاعت په موږ فرض ندی بلکې که د رسول الله صلی الله علیه وسلم په مقابل کښې چا د بل هرچا خبره ومنله نو هغه ګمراه شو او د امراؤ اطاعت هم د الله تعالی او د هغه د رسول صلی الله علیه وسلم د اطاعت لاندې دی او د الله په معصیت کښې د هغوی اطاعت نشته بلکې که د الله په معصیت ئې امر کاوه بیائې نه منل فرض دي په حدیث کښې راځي :

(c) ketabton.com: The Digital Library

عن عبد الله بن ثابت قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم والذى نفس محمد بيده لو اصبح فيكم موسىٰ ثم اتبعتموه وتركتمونى لضللتم ... الحديث ، رواه احمد

" عبدالله بن ثابت نه روایت دی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلی دي : قسم دی په هغه ذات چې د محمد نفس د هغه په لاس کښې دی که موسیٰ علیه السلام تاسې ته راغی او بیا مو د هغه تابعداری وکړه او زه مو پرېښودم نو اروموو به ګمراه شئ " .

نو د موسی علیه السلام تابعداري سره لدی چې هغه پیغمبر ؤ لکن د رسول الله صلی الله علیه وسلم په مقابل کښې د هغه مثل ګمراهي ده نو افسوس د هغه مقلدینو په حال چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم صحیح حدیث ورته ورسیږي او بیا د مذهب تقلید کوي او هغه حدیث نه مني نو ایا دا به ګمراه نوي بلکې دا تر ټولو لوی ګمراه دی .

همدارنګه حدیث کښې راځی :

عن جابر بن عبد الله رضی الله عنه قال قال رسول الله صلی الله علیه وسلم لا تسألوا أهل الكتاب عن شئ فإنهم لن يهدوكم وقد ضلوا فانكم إما أن تصدقوا بباطل او تكذبوا بحق فإنه لو كان موسى حياً بين اظهركم ما حل له إلا أن يتبعنى . رواه احمد

(c) ketabton.com: The Digital Library

د جابر بن عبد الله رضي الله عنه نه روایت دی هغه وائي چي رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلي دي :

"د اهل کتابو نه د هیڅ شي پوښتنه مکوئ ځکه چي هغوی هیڅکله تاسو ته سمه لاره نشي ښودلی او هغوی گمراه شوي دي ځکه چي یا به تاسو د باطل تصدیق وکړئ او یا به د حق تکذیب وکړئ . او که موسی علیه السلام ژوندی وای ستاسو مینځ کښی نو هغه ته بل څه روا نه وو غیر له دی چي زما تابعداري وکړی ."

او بل روایت کښی راځی چي رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلي دی:

"والذی نفس محمد بیده لو بدالکم موسی فاتبعتموه وترکتموني لضللتم عن سواء السبیل ولو کان حیاً وادرك نبوتی لاتبعنی " رواه الدارمی من حدیث جابر

" قسم دی په هغه ذات چي د محمد نفس د هغه په لاس کښي دی که موسی علیه السلام تاسو ته راښکاره شی او د هغه تابعداری مو وکړه او زه مو پرېښودم نو د سمی لاري نه به بې لاري شئ او که موسی علیه السلام ژوندی وای او زما نبوت یې میندلای وای نو ارو مرو به یې زما تابعداری کړې؛"

نو موسی علیه السلام چي پیغمبر وُ که ژوندی وای هغه ته به د رسول الله صلی الله علیه وسلم د بعثت څخه وروسته د دبل چا اطاعت روا نه وُ نو بل چا ته به څرنګ روا شي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

د تقلید رد

د اتباع الرسول په هکله د پر زیات خبرو دې هکله کې تول نصوص چې د اتباع په هکله ذکر شو د تقلید رد هم پکښې وشو لکه د زیات وضاحت او تائید لپاره به زه د لوستونکو لپاره د تقلید لغوی او اصطلاحي معنی وکړم او بیا به د نصوصو په رڼا کې او د علماؤ د اقوالو په تائید د تقلید رد وړاندې کړم ، که څه هم مونږ د الله تعالی په قرآني نصوصو او نبوي احادیثو سره د بل هر قسم استدلال څخه مستغني کړي یو ، خو بیا هم او بیا هم دې لپاره به د علماؤ اقوال ذکر کړو چې ځینو ناخبرو لوستونکو ته دا ښکاره شي چې دا مسأله زمونږ د ځانګړې رأی او فکر نتیجه نده بلکې ټول حق پرست محققین علماء زمونږ د دې کاروان ملګري دي او د تقلید رد له دې کبله ضروري ګڼم چې د تقلید په سبب په اسلامي امت کښې لوی تفرق او زیاتې شخړې او اختلافات رامینځته شویدي ترڅو چې خلك د قرآن او

(c) ketabton.com: The Digital Library

نبوی احادیثو څخه ډېر لیرې شویدي دا ئمه کرا مو په هکله دومره غلو او زیاتی شروع شویدی چې د هغوی اقوال بلکې د هغوی څخه لاندې د نورو زیاتو خلکو اقوال د قرآن او حدیث په ځای استعمالېږي او داسې استدلال پرې بیول کېږي چې تنزېه وائي دغه اقوال اسماني وحی ده عام خلک د دین سره دومره نا آشنا شویدی چې د یوه متل او قرآن ترمنځ یا د یوه شعر او حدیث ترمنځ یا د فقهاؤ د اقوالو او نصوصو ترمنځ هیڅ تمیز نشته بلکې که چېرته یو چا ته په دینی مسئله کښې یو قرآنی ایت یا نبوی حدیث بیان شي نو هغه به سمدستی ددې په مقابله کښې د یوه عالم قول یا د عبدالرحمن بابا یو شعر پېش کړی . عوام خو لا څه چې ډېر علماء مونږ داسې لیدلي دي چې کله ورته یو حدیث وویل شي نو هغه په ډېر غضب سره د حدیث د نه منلو لپاره د خلکو اراء او اقوال وړاندې کړي نو مونږ حیران یو چې دوی پدې نه پوهېږي چې د نص په مقابله کښې نور څه دلیل نشي کېدای او که سره د پوهې داسې کوي :

فإن كنت لا تدري فتلك مصيبة
وإن كنت تدري فالمصيبة أعظم

که نه پوهېږی او داسې کوی نو دا هم یو مصیبت دی او که پوهېږی او سره د پوهې داسې کوې نو بیا خو ډېر لوی مصیبت دی .

(c) ketabton.com: The Digital Library

د تقلید لغوي معنی :

تقلید د تفعیل د باب څخه مصدر دی او د «قلادة» د مادې څخه اخیستل شوی دی ، قلادة هغه غاړکۍ او غړوندۍ ته ویل کیږي چې د څناورو او چارپایانو په غاړه کښې اچول کیږي نو تقلید په لغت کښې غړوندي په غاړه کښې اچولو ته وائی لکه د حدیثو په کتابونو کښې «باب تقلید الغنم» یا «تقلید الإبل» راځي یعنی د حج په مناسکو کښې هغه د هدیې څاروي په غاړه کښې غاړکۍ اچول او غړوندی اچول .

د تقلید اصطلاحی معنی :

تقلید په اصطلاح کښې د یو چا خبره بې د دلیله منلو ته وائی ، لکه چې امام ابن القیم د تقلید اصطلاحی معنی داسې را نقلوي

« التقلید معناه فی الشرع الرجوع إلی قول لا حجة لقائله علیه وذلك ممنوع منه فی الشریعة والإتباع ما ثبت علیه حجة » . اعلام الموقعین ص۱۷۸ ج-۲

(c) ketabton.com: The Digital Library

د تقلید معنیٰ په اصطلاح کښې دا ده چې یو داسې قول او خبرې ته رجوع کول دي چې د هغو ویونکی ته پرې دلیل نه وی او دا په شریعت کښې منع دی او اتباع دی ته وائي چې دلیل پرې ثابت وی» ملا علی قاری حنفی په خپل کتاب شرح قصیدة امالی ص۳٤ طبع دهلی کښې لیکی.

«والتقلید قبول قول الغیر بلا دلیل فکأنه لقبوله جعله قلادة فی عنقه»

«تقلید د بل چا خبرې منل دی بې دلیله، نو دا د دی د قبول له کبله داسې شو لکه چې دا خبره یې یوه غاړکۍ او غړوندې کړې او په خپله غاړه کښې یې واچاوه»

همدارنګه مسلم الثبوت کښې راځي:

«التقلید العمل بقول الغیر من غیر حجة»

«تقلید د بل چا په خبرې بې دلیله عمل کول دی»

مختصر ابن حاجب د تقلید معنیٰ داسې کوی:

«التقلید العمل بقول غیرك من غیر حجة - مختصر ابن حاجب ص۲۳۱

تقلید دی ته وائي چې ته د بل چا په خبره بې دلیله عمل وکړې.

همدارنګه.

تقلید ته علم نه ویل کیږي او مقلد ته عالم نه ویل کیږي

(c) ketabton.com: The Digital Library

لکه چې امام ابن قیم رحمه الله دعلماؤ څخه دا قول را نقلوي :

« أجمع الناس على أن المقلد ليس معدودا من اهل العلم وأن العلم معرفة الحق بدليله » . اعلام الموقعين ص٧ ج-١

« خلکو پدې اجماع کړیده چې مقلد په علماؤ کښې نه شمېرل کېږي او علم د حق معرفت دی په خپل دلیل باندې » .

په قرآن کریم کښې داسې آیتونه ډېر زیات دي چې علماء په هغې باندې د تقلید په رد کښې استدلال کوي ،

الله تعالی فرمائي : اتخذوا احبارهم ورهبانهم اربابا من دون الله . . . . . . الآية « (التوبه - ٣١ -)

ګډوی (مشرکانو) خپل علماء او پیران په ربوبیت نیولی دالله نه سوا » .

دغه آیت چې کله عدی بن حاتم د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه واورېده نو ددې په تفسیر کښې يې د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه پوښتنه وکړه چې مونږ خو يې عبادت نه دی کړی نو رسول الله صلی الله علیه وسلم ورته وفرمایل :

« أليس يحرمون ما احل الله فتحرمونه ويحلون ما حرم الله فتحلونه »

ایا داسې نه وو چې هغوی به هغه څه حرام کړل چې الله حلال کړي وو نو تاسو به حرام ګڼل او هغوی به هغه څه حلال

(c) ketabton.com: The Digital Library

کړل چې الله حرام کړي ؤ نو تاسو به حلال ګڼل ؟.

عدی بن حاتم ووېل چې همدا سي وه نو رسول الله صلی الله علیه وسلّم ورته ووېل :

«فتلك عبادتهم». «همدا د هغوی عبادت ؤ».

رواه احمد والترمذی.

نو دی نه معلومه شوه چې یهودو او نصاراؤ د خپلو علماؤ بې دلیله تقلید کړی ؤ او همدغه تقلید شرك دی او کوم مقلد چې د چا تقلید کوی هغه یې په ربوبیت ونیوه.

او الله تعالی فرمايي :

وَكَذٰلِكَ مَآ اَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ فِيْ قَرْيَةٍ مِّنْ نَّذِيْرٍ اِلَّا قَالَ مُتْرَفُوْهَآ اِنَّا وَجَدْنَآ اٰبَآءَنَا عَلٰٓى اُمَّةٍ وَّاِنَّا عَلٰٓى اٰثٰرِهِمْ مُّقْتَدُوْنَ» سورة زخرف ۲۳ -

«او همدا رنګه مونږ تا نه مخکښې په هیڅ یوه کلی کښې ویره ونکی ندی لیږلي مګر هغو عیاشو خلکو وېل چې مونږ خپل پلاران په یوه دین موندلي دی او مونږ د هغو د قدمونو پسې اقتدا کوو» او د پلارانو تابعداری یې بې دلیله د وحی په مقابل کښې کوله.

او الله تعالی فرمايي :

اِذْ تَبَرَّاَ الَّذِيْنَ اتُّبِعُوْا مِنَ الَّذِيْنَ اتَّبَعُوْا وَرَاَوُا الْعَذَابَ

(c) ketabton.com: The Digital Library

وَتَقَطَّعَتْ بِهِمُ الْأَسْبَابُ . وَقَالَ الَّذِيْنَ اتَّبَعُوْا لَوْ أَنَّ لَنَا كَرَّةً فَنَتَبَرَّأَ مِنْهُمْ كَمَا تَبَرَّؤُا مِنَّا كَذٰلِكَ يُرِيْهِمُ اللّٰهُ أَعْمَالَهُمْ حَسَرَاتٍ عَلَيْهِمْ وَمَا هُمْ بِخَارِجِيْنَ مِنَ النَّارِ ۝

سورة البقرة ١٦٦ – ١٦٧۔

کله چې بيزار شي هغه کسان چې تابعداري يې شوې ده د هغو کسانو نه چې د دوی تابعداري يې کړېده او عذاب وګوري او ټولې وسيلې پرې ختمې شي. او هغه کسان به ووايي چې د نورو تابعداري يې کړېده کاش چې مونږ بيرته دنيا ته واپس شوی وای نو د دوی (مشرانو) څخه به داسې بيزار شو لکه چې مونږ نه بيزار شوی دی همدارنګه الله دوی ته خپل عملونه وربنايي چې په دوی باندې به افسوس وی او دوی به دا ورڅخه نه وځي».

او الله تعالی فرمايي:

«وَإِذَا قِيْلَ لَهُمْ تَعَالَوْا إِلٰى مَا أَنْزَلَ اللّٰهُ وَإِلَى الرَّسُوْلِ قَالُوْا حَسْبُنَا مَا وَجَدْنَا عَلَيْهِ آبَاءَنَا أَوَلَوْ كَانَ آبَاؤُهُمْ لَا يَعْلَمُوْنَ شَيْئًا وَلَا يَهْتَدُوْنَ»

سورة المائدة – ١٠٤۔

او کله چې دوی ته وويل شي چې راشئ هغه کتاب ته چې الله رالېږلی او رسول ته نو وايي چې مونږ ته هغه څه

(c) ketabton.com: The Digital Library

بس دي چې خپل پلاران موږې موندلي دي. اګر که د دوی پلاران په هیڅ شي نه پوهیږي او نه په هدایت دي»

او الله تعالی فرمایي:

وَقَالُوا رَبَّنَا إِنَّا أَطَعْنَا سَادَتَنَا وَكُبَرَاءَنَا فَأَضَلُّونَا السَّبِيلَا»

سورة الاحزاب ۶۷

او وبه وايي چې ای ربه موږ د خپلو سردارانو او لويانو منلی وُ نو موږ ئې له سمه لاره ورکه کړيوه»

علامه شنقيطي د دې ايت لاندې ليکي:

ومثل هذا في القرآن كثير من ذم تقليد الآباء والرؤساء وقد احتج العلماء بهذه الأيات في ابطال التقليد ولم يمنعهم كفر اولئك من الاحتجاج بها لأن التشبيه لم يقع من جهة كفر احدهما وإيمان الآخر وإنما وقع التشبيه بين التقليدين بغير حجة للمقلد كما لو قلد رجل فكفر وقلد آخر فأذنب وقلد آخر في مسألة دنياه فأخطأ وجهها كان كل واحد ملوماً على التقليد بغير حجة.

تفسير اضواء البيان ص ۴۹۱ ج ۱

پدې ډول د پلرونو او مشرانو د تقليد بدي په قرآن کريم کښې ډېره زياته ده.

د تقليد په باطلولو علماؤ پدې آيتونو دليل نيولی دی او

(c) ketabton.com: The Digital Library

د هغه محکنیو کفر علماء پدی ایتونو دلیل نیولو څخه ندی منعه کړي ځکه چې تشبیه پدی کښی نده چې یو کافر او بل مسلمان دی بلکې تشبیه د هغه مقلدینو په منځ کښی واقع شویده چې د خپل مشر بی دلیله منل کوي ، او دا داسی ده لکه یو سړی تقلید وکړي نو کافر شي بل تقلید وکړي گناهګار شی او بل د دنیا په کار کښی تقلید وکړي نو هغه د صحیح طریقي څخه خطا شی نو دا هر یو په بی دلیله تقلید باندی ملامت دی .

(c) ketabton.com: The Digital Library

تقلید کله شروع شو

رسول الله صلی الله علیه وسلم چې کوم پېړۍ ته خیر القرون ویلي دي یعنې په اولنیو دریو پېړیو کښې تقلید هیڅ وجود نه لاره بلکې دیني مسائل به د قرآن او احادیثو څخه زده کېدل او په هغې به عمل کېده د کوم عالم څخه به چې چا د کومې مسئلې په هکله پوښتنه وکړه نو هغه به د کتاب الله او سنة الرسول (قرآن او حدیث) په استدلال جواب ورکاوه او د خلکو رأیو پسې تلل نه وو .

محدث دهلوي شاه ولی الله رح وائي :

اعلم ان الناس کانوا قبل المائة الرابعة غیر مجتمعین علی التقلید الخالص لمذهب واحد بعینه

حجة الله البالغة ص۱۳۲

"پوه شه چې د څلورمې صدۍ نه مخکښې خلک د یوه خاص مذهب په تقلید باندې نه وو را ټول شوي".

(c) ketabton.com: The Digital Library

همدارنګه شاه ولي الله په خپله رساله الانصاف ص۵۹ کښې ليکي:

«اعلم أن الناس في المائة الأولى والثانية غير مجتمعين على التقليد لمذهب واحد بعينه».

يوه شه چې په اوله او دوهمه هجري پېړۍ کښې خلک ديوه شخص په تقليد راټول نه وو.

شيخ خجندي وائي:

فالسلف لا يعرفون ذلك وكانوا لا يقلدون إلا صاحب الشرع صلى الله عليه وسلم وقد صح اجماع الصحابة والتابعين وتابعيهم باحسان من السلف الصالحين على المنع من أن يقصد انسان إلى قول بعينه فمن اخذ بجميع اقوال أبي حنيفة او جميع أقوال مالك او اقوال الشافعي او جميع أقوال أحمد او غيرهم ولم يعتمد على ماجاء في الكتاب والسنة فقد خالف اجماع الامة كلها واتبع غير سبيل المؤمنين. هدية السلطان ص۱۲

سلف صالحين دا تقليد نه پېژني او د صاحب الشرع يعني رسول الله صلى الله عليه وسلم څخه غير د بل چا تقليد يې نه کاوه او د سلف صالحينو يعني صحابه وو تابعينو او تبع تابعينو اجماع صحيح ثابته ده چې هغوی دا کار منع کاوه چې يو انسان يواځې ديوه شخص قول

(c) ketabton.com: The Digital Library

پسې روان وي نو چا چې د ابو حنيفه ټول اقوال واخيستل يا يې د مالک ټول اقوال واخيستل يا يې د شافعي ټول اقوال واخيستل، يا يې د احمد ټول اقوال واخيستل او يا يې د بل چا ټول اقوال واخيستل او په هغو احکامو يې اعتماد ونه کړ چې په کتاب او سنت (قرآن او حديثو) کښې راغلي دي - نو دغه شخص د ټول امت د اجماع څخه مخالفت وکړ او د مؤمنانو نه پرته د بلې لارې تابعداري يې وکړه.

علامه خجندي ليکي:

وهذه المذاهب أمور مبتدعة حدثت بعد القرون الثلاثة.

هديت السلطان ص٨

او دا مذاهب د بدعت کارونه دي چې د درې صديو (پيړيو) څخه وروسته پيدا شوي دي.

امام ابن قيم رحمه الله د تقليد او مقلدينو په هکله داسې وايي:

وانما حدثت هذه البدعة في القرن الرابع المذموم على لسان رسول الله صلى الله عليه وسلم، فالمقلدون لمتبوعيهم في جميع ما قالوه يبيحون به الفروج والدماء والاموال ويحرمونها ولا يدرون اذلك صواب ام خطأ على خطر عظيم ولهم بين يدى الله موقف شديد يعلم فيه من قال على الله ما لا

(c) ketabton.com: The Digital Library

يعلم انه لم يكن على شئ .

اعلام الموقعين ص۱۸۹ ج ۲

دا د تقليد بدعت څلورمې صدۍ چې رسول الله صلی الله عليه وسلّم ورته بده ويلې ده د دې څخه وروسته پيدا شوې نو مقلدين دخپلو مشرانو په ټولو اقوالو (دينځو عورتونو) او وينې او مالونو رواکوې ، او نار واکوي او پدې نه پوهيږي چې دا خبره صحيح ده او که خطا ده .او دوی په دې کارونو سره په يو لوی خطر کښې واقع شوي دي . او دوی لپاره د الله په مخ کښې ډېر سخت مقام دی چې په الله هغه څه ويل چې پرې نه پوهيده بيا به په دې پوه شي چې مونږ په هيڅ دليل نه وُ .

علامه شنقيطي په خپل تفسير اضواء البيان کښې ليکي :

فتقليد العالم المعين من بدع القرن الرابع ومن يدعى خلاف ذلك فليعين لنا رجلاً واحداً من القرون الثلاثة الاول التزم مذهب رجل واحد معين ولن يستطيع ذلك أبدا لأنه لم يقع البتة .

تفسير اضواء البيان ص ۴۸۸ - ۴۸۹ ج ۷

د يوه معلوم او ټاکلي عالم تقليد کول د څلورم قرن

(c) ketabton.com: The Digital Library

د بدعاتو څخه دی اوکه څوك د دی خلاف دعوه لری لو موږ ته دی د دری اولنیو هجری پیړیو نه یو سړی راپه ګوته کړی چي هغه دیوه ټاکلی سړی د مذهب تقلید په ځان لازم کړی وی، او دا کار هیڅکله نه شي کولی ځکه چي داسي هیڅ شوی نه دی .

همدارنګه لو ډیر زیات علماء لیکی چي تقلید یو بدعت دی چي د خیرالقرون څخه وروسته پیدا شوی دی لو زه د هغه مقلدینو څخه پوښتنه کوم چي هغوی دین په څلورو مذهبونو کښي محصور او محدود کښي او دیوه تابعداری اسلام ګڼي بلکي د اوسنی زمانی ځینو مقلدینو دا هم لیکلي دی چي «بی مذهبه ډله مسلمان نه کیدای شي» لو زه ورته وایم چي د دغه مذهبونو د پیدا کیدو نه مخکښي او د رسول الله صلی الله علیه وسلم د وفات نه وروسته خلك د چا په مذهب وو؟ آیا هغوی مسلمانان وو او که نه صحابه کرام، تابعین او تبع تابعین دچا په مذهب وو آیا هغوی مسلمانان وو او که نه؟ آیا هغه امام چي ته یې تقلید کوی هغه دچا په مذهب وو؟ د هغه پلار دچا په مذهب وو ایا دغه ستا امام او د هغه پلار مسلمانان وو او که نه؟ که د دی ټولو سوالونو ځواب دا وی چي دغه خلك

(c) ketabton.com: The Digital Library

تول مسلمانان ته نو بيا تا دغه فتوی په کوم دلیل اوکوم جرأت سره په دغه تولو محکنیو او وروستنیو خلکو ولګوله ايا د الله نه نه ويريږي ؟ آيا په قبر کښي به تا څخه دا پوښتنه کیږي چي ته دچا په مذهب وی ايا د قیامت په ورځ به تا څخه دا پوښتنه کیږي چي تا ولی د فلانی امام خبره نه وه منلی ؟ اوکه تا څخه به دا پوښتنه کیږي چي آیا تا د الله تعالی او د هغه د رسول صلی الله علیه وسلم خبره منلی وه اوکه نه ؟ ـ ضرور به داسي یوه ورځ راځي چي ته اوستا په څیر نور ډیر راندہ مقلدین به د الله په مخ کښي ولاړ وی او الله تعالی به درته وایي چي په کوم دلیل دی حلال اوحرام جوړ کړی وُ ؟ په کوم دلیل دی دیوه غیر معصوم خبره منلي وه ؟ . او په کوم دلیل دی دغه غیر معصوم د ربوبیت او رسالت درجي ته رسولای وُ ؟ ولی دی زما د رلیږل شوی رسول خبره نه وه منلی ؟ ايا ما تا ته نه وُ ویلی چي : مَا آتَاكُمُ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوا » آیا ما تا سو ته نه وُ ویلی چي « لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ اسوة حسنة » .

نو راشه ای مقلده اوس دی وخت دی الله څخه دخپلو تیرو اعمالو مغفرت وغواړه او په اخلاص سره توبه وباسه

(c) ketabton.com: The Digital Library

او یواځې د الله تعالی کتاب او د هغه د رالیږلی شوی اخري رسول محمد صلی الله علیه وسلم د احادیثو پیروي وکړه او د فلان او فلان خبري پرېږده د هغه وړځی څخه څکبنې د ځان د خلاصون په فکر کښې شه چې هلته به بیا نه دنیا ته راتلل وي او نه به بیا پښېماني څه فائده لري .

امام ابن قیم الجوزیة په خپل کتاب اعلام الموقعین کښې د څلورمی صدی په هکله داسې وائي:

« وکان دین الله سبحانه و تعالیٰ أجل في صدورهم، و اعظم في نفوسهم، من ان یقدموا علیه رأیاً او معقولاً او تقلیداً او قیاساً ».

اعلام الموقعین ص ۶ ج ۱

د دغو په سینو کښې د الله تعالیٰ د دین ډېر لوړ مقام ؤ او د هغوی په زړونو کښې د دې نه ډېر لوی ؤ چې په دې دین باندې رایه، عقلي امور، تقلید او یا قیاس مخکښې کړي .

نو د دې نه معلومه شوه چې تر څلورمی صدی پورې تقلید نه ؤ بلکه امام ابن قیم د څلورمی صدی د علماؤ د اتباعو د اولنی پړاؤ په هکله هم داسې وائي:

« زاهدین في التعصب للرجال واقفین مع الحجة والاستدلال

(c) ketabton.com: The Digital Library

يسيرون مع الحق أين سارت ركائبه» اعلام الموقعين ص ج-۱

«هغوی د سرو لپاره د مذهبي تعصب څخه ځان ساته او د حجت او دليل سره ولاړ وُ د حق سپرلي به چې هرځوا ته روانې وی هغوی به هماغه لور ته تلل»

يعنى دا به يې نه ويل چې زما امام او مقتدا داسې ويلي دى نو زه به همدا منم او د بل چا به نه منم اگر چې د بل چا خبره د حجت او دليل په اساس حق وی بلکه هرچا به چې ورته حق وويل هغه به يې منل داسې نه وُ لکه زمونږ د زمانې مقلدين چې حق ورته څرګند شي او خپله پرې هم اعتراف وكړى لكن مذهبي تعصب پرې دومره غالب وی چې هغه حقه خبره نه مني او هغه د مذهب خبره يې ټينګه كړی وی. د مثال په توګه به زه تاسو ته د حنفي مذهب د يوه متعصب مقلد خبره را نقل كړم:

محمود حسن بن ذوالفقار على الديوبندی په ترمذی باندې تقرير ليكلى دى په هغه كښې يوه مسئله دا ده چې:

عبد الله بن عمر وائي رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمايلي دي:

«البيعان بالخيار مالم يتفرقا» رواه البخاری ومسلم وابو داؤد والترمذي واللفظ له.

(c) ketabton.com: The Digital Library

« اخیستونکی او خرڅونکی تر هغه پورې خیار لري چې تر څو جلا شوي نه وي».

پدې کښې اختلاف دی امام احمد، امام شافعي او عام محدثین وائي چې د دې تفرق څخه مراد تفرق بالأبدان دی یعنې بایع او مشتري تر هغه پورې اختیار لري تر څو چې د هغه ځای څخه تللي نه وي. او ابوحنیفة وائي ددې تفرق څخه مراد تفرق بالکلام دی یعنی کله چې بایع وویل چې ما په تا خرڅ کړی او مشتري وویل چې ما اُخیستی نو بیا اختیار نه لري.

د دې حدیث راوی عبدالله بن عمر رضی الله عنهما د عمل څخه د محدثینو د مذهب تائید کېږي ځکه چې هغه به کله څه شی واخیست او یا به یې خرڅ کړ نو هغه ځای څخه به روان شو د دې لپاره چې بیع واجب شي لکه دا عمل یې امام ترمذی په $\frac{ص ۲۳٦}{ج - ۱}$ کښې ذکر کړی دی. همدارنګه نور ډېر زیات احادیث په دې دلالت کوی چې مراد د تفرق څخه تفرق بالأبدان دی. او عجیبه خبره خو دا ده چې د احنافو دا مذهب دی چې راوی کله د روایت څخه خلاف وکړی نو د هغه راوی به عمل اُخیستل کېږي. او راوی چې د کوم حدیث روایت کړی دی هغه به پرېښودل کېږی

(c) ketabton.com: The Digital Library

او دا أصل هم غلط دی ځکه چې مونږ د رسول الله صلی الله علیه وسلم په إتباع مأمور یو نه د بل چا په اتباع.

او د هدی فاسد اصل په اساس احنافو د ډیرو زیاتو احادیثو خلاف کړی دی چې د هغې ذکر اوس د بحث څخه مونږ لیرې کوی.

لکن د دی سره سره هم پدې ځای کښې احنافو د مذکور حدیث او د عبد الله بن عمر رضی الله عنهما د عمل خلاف کړی دی. نو محمود حسن دیوبندی پدې حدیث باندې د ډیر بحث نه وروسته داسې لیکی:

»فالحاصل إن مسئلة الخیار من مهمات المسائل و خالف أبو حنیفة فیه الجمهور وکثیراً من الناس من المتقدمین والمتأخرین صنفوا رسائل فی تردید مذهبه فی هذه المسئلة ورجح مولانا شاه ولی الله المحدث دهلوی قدس سره فی رسائل مذهب الشافعی من جهة الأحادیث

والنصوص وکذلك قال شیخنا مد ظله یترجح مذهبه وقال: الحق والإنصاف ان الترجیح للشافعی فی هذه المسألة ونحن مقلدون یجب علینا تقلید امامنا إبی حنیفة«. تقریر الترمذی ـ لمحمود حسن الدیوبندی ص۳۵ ط۳٦ »حاصل دا دی چې د خیار مسئله د ډیرو مهمو مسائلو څخه ده

(c) ketabton.com: The Digital Library

او ابو حنیفة پدی کښې د جمهورو علماؤ او د مخکنیو او وروستنیو ډېرو خلکو خلاف کړی او پدی مسئله کښې مخکنیو او وروستنیو ډېرو علماؤ د ابو حنیفة د مذهب په خلاف او تردید کښې ډېری رسالی لیکی دی. او محدث دهلوی شاه ولی الله هم پخپلو رسائلو کښې د احادیثو او نصوصو له أمله د شافعي مذهب ته ترجیح ورکړې. او همدارنګه زموږ استاذ هم ویلی دی چې د شافعي مذهب صحیح دی او ویلی یې دی چې حق او انصاف دا دی چې پدی مسئله کښې ترجیح د شافعي طرفته ده. لکن موږ مقلدین یو او موږ باندې د خپل امام تقلید واجب دی.»

نو دا څومره د افسوس خبره ده چې یو سړی
احادیث او نصوص، حق او انصاف پرېږدی
او د مذهب پسی ځی که دا رنګه تقلید شرك نه وی نو اخر شرك
به څه وی.

او د دی تقلید د مرض سبب او علت دا دی چې د قرآن او حدیثو څخه د ډېرو علماؤ خلك لیری کړی دی د فقهاؤ اقوال او د یونان فلسفی یې دین ګڼلی او قرآن او حدیث یې شاته غورځولی نو ځکه دغسې علماؤ ته یو حق پرست عالم داسې وائي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

ا يـا علماء الهند طال بقاءكم
و زال بفضل الله عنكم بـلاءكم
رجوتم بعلم العقل فوز سعادة
وأخشى عليكم ان يخيب رجاكم
فلا فى تصانيف الاثير هدا ية
ولا فى اشارات ابن سينا شفاءكم
ولا طلعت شمس الهدى من مطالع
فأوراقها ديجور كم لا ضياءكم
ولا كان شرح الصدر للصدر شارحا
بل ازداد منه فى الصدور صداءكم
وبازغة لا ضوء فيها اذا بدت
واظلم منها كالليالى ذكاءكم
وسلمكم مما يفيد تسفلا
ليس به نحو العلى ارتقاءكم
فما علمكم يوم المعاد بنافع
فيا ويلتى ما ذا يكون جزاءكم
أخذتم علوم الكفر شرعاً كأنما
فلاسفة اليونان هم انبياءكم

(c) ketabton.com: The Digital Library

مرضتم فزدتم علة فوق علة
تداووا بعلم الشرع فهو دواءكم
صحاح حديث المصطفیٰ وحسانه
شفاء عجيب فليزل منه داءكم

ترجمه:

ای دهند علماؤ د ډېر وخته پورې ژوندي اوسئ او د الله په فضل دې تاسو نه ستاسو بيماری ليری شي د عقل په علم باندې د اخرت د نيک بختی اميد لرئ، او ويرېږم چې ستاسو دا اميد به برباد شی، نه د اثير په تصانيفو کښې هدايت شته، او نه د ابن سينا په بنديخانو کښې، د هدايت لمر د مطالعو څخه نه دی ختلی، د دی کتابونو پاڼې تالپاره تيارې دی او رڼا نده، د صدر شرحې کښې د سينی پراخی نشته، بلکې ستاسو سينو کښې له دی نوره هم درد زيات شو، کله چې دا کتابونه د شمس بازغه ښکاره شي نو هيڅ رڼا پکښې نه وی، او د دی نه هم د شپې غوندی ستاسو ذکاء زيا ته تياره ده، او سُلم کتاب لوړ هم را ښکته کول کوی، او پورته خواته تاسو نشی پورته کولای، لو د قيامت په ورځ دا ستاسو علم تاسو ته هيڅ

(c) ketabton.com: The Digital Library

فائده نه رسوی، نو های افسوس چې ستاسو بر څه جزاء وی، تاسو د کفر علومو نه شرعه جوړه کړې ده، داسې ښکاری لکه چې دیونان فلاسفه ستاسو انبیاء وی"۔

تاسو نا جوړه شوی یاست او مرضونو ډېر شوی دی، نو د شرعی په علم دواء وکړی چې دا ستاسو دارو دی د رسول الله صلی الله علیه وسلم صحیح او یا حسن احادیث یوه عجیبه شفا ده نو په هغې دی ستاسو مرض لیرې شی.

څه عجیبه دارو یې روحی بیمارانو ته وښودل نوراځه ای د شرک، تقلید او بدعت بیمارانو په قرآن او حدیثو باندې د خپلو روحی امراضو دارو وکړئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د تقليد رد د سلف صالحينو څلورو امامانو

او نورو د امت د علماؤ د اقوالو په تأييد

ټولو سلف صالحينو، څلورو مشهورو امامانو او د اسلامي امت نامتو علماؤ د تقليد رد کړی دی چي د هغوی ځيني اقوال به د نمونې په شکل زه لوستونکو ته را نقل کړم.

په يوه روايت کښي راځي:

عن ابن عباس قال ليس منا أحد الا يؤخذ من قوله ويدع غير النبي صلى الله عليه وسلم. رواه احمد

د عبد الله بن عباس رضی الله عنه نه روايت دی هغه وائي چي زموږ نه هيڅ يو کس نشته مګر د هغه ځيني خبره به اخيستل کيږي او ځيني به يې منوول کيږي غير د نبي کريم صلی الله عليه وسلم څخه».

څلورم نکته

عبد الله بن مسعود رضی الله عنه وائي:

لا يقلدن أحدكم دينه رجلاً ان آمن آمن وان كفر كفر فانه لا أسوة في الشر» اعلام الموقعين ص۱۷٦ ج ۲ تفسير اضواء البيان ص۴۹۴ ج ۷

ستاسو يو کس دی په دين کښي د يوه سړي څخه تقليد

(c) ketabton.com: The Digital Library

نه کوی چې که هغه ایمان راوړی نو دا هم ایمان راوړی او که هغه کافر شو دا هم کافرکیږي څکه چې په شرک تا بعداری نشته ».

شیخ الاسلام ابن تیمیة وائي:

وهؤلاء الأئمة الاربعة رضی الله عنهم قد نهوا الناس عن تقليدهم فی کل ما يقولونه»

مجموع فتاوی ص۲۱۱ ج ۲۰ - دغه څلور امامان دي چې خلک يې د دوی په هره خبره کښي د تقليد څخه منع کړي دي »۔

امام ابن قیم وائي :-

وقد نهى الائمة الاربعة عن تقليدهم و ذموا من أخذ اقوالهم بغير حجة» اعلام الموقعين ص۱۸۱ ج ۲.

څلور و امامانو (ابوحنيفة، مالك، شافعی او احمد) د خپل تقليد څخه خلك منع کړی دی او چاچې د هغوی اقوال بې دليله واخيستل هغه ته امامانو بد ويلی دی »۔

علامه شنقيطی وائي :

اعلم أن الائمة الاربعة رحمهم الله متفقون على منع تقليدهم التقليد الاعمى الذی يتعصب له من يدعون انهم اتباعهم ولو كانوا أتباعهم حقاً لما خالفوهم فی تقليدهم الذی منعوا منه ونهوا عنه»

تفسير اضواء البيان ص۵۳۹ ج ۷ .

(c) ketabton.com: The Digital Library

«پوره شه چې څلور امامان رحمهم الله د هغوی د تقلید په منع متفق دي داسې رونډ تقلید چې ځینې هغه متعصبین خلك يې کوي او دا دعوه لري چې مونږ د دی امامانو تابعدار یو، نو که دوی د هغه امامانو په حقه تابعدار وای دوی بر د هغوی داسې خلاف نه وکړی چې هغوی تقلید منع کړی دی او دوی يې تقلید کوی.»

امام ابو حنیفه وائي:

لاینبغي لمن لم یعرف دلیلی ان یفتي بکلامی»

حجة الله البالغة ص۳۴۱.

«چا ته دا مناسب ندي چې زما دلیل يې نه وی پیژندلی او زما په خبره فتویٰ ورکړی».

نو او سنی حنفیان د امام ابو حنیفه د دی قول نه مخالف دی ځکه چې د هغه دلائل ورته په ډیرو ځایو کښې معلوم نه وی او د هغه په مزهب فتویٰ ورکوی.

امام ابو حنیفه وائي:

اذا قلت قولاً وکتاب الله یخالفه فاترکوا قولی لکتاب الله.

کله چې ما څه خبره وکړه او د الله د کتاب نه مخالفه وه نو زما خبره د الله کتاب لپاره پریږدی».

(c) ketabton.com: The Digital Library

چا ورته وویل که د رسول الله صلی الله علیه وسلّم قول یې مخالف وي؟

هغه وویل:

«اترکوا قولی لخبرالرسول صلّی الله علیه وسلّم.

«زما خبره د رسول الله صلّی الله علیه وسلم د حدیث لپاره هم پرېږدی»

چا ورته وویل: که د صحابه وو قول یې مخالف وي.

هغه وویل:

ص١٩

«اترکوا قولی لقول الصحابة». فتح المجید ص٤٤ هدیة السلطان

زما قول د صحابه وو قول لپاره هم پرېږدی»

او د هغه حنفیانو په حال زیات افسوس دی چې صحیح حدیث ورته ورسېږي خو بیا هم د امام ابوحنیفه خبره نه پرېږدي هغه ورته وائي چې ماپرېږده او دوی وائي چې مونږ به تا نه پرېږدو.

امام ابوحنیفه وائي:

«إیاکم والقول فی دین الله تعالیٰ بالرأی وعلیکم باتباع السنة فمن خرج عنها ضل»

المیزان الکبریٰ للشعرانی ص٥٨ ج١

«تاسو ځان وساتئ د الله تعالیٰ په دین کښې د رأیې نه

(c) ketabton.com: The Digital Library

او تاسو هر و مردود سنتو اتباع وکړئ او ځوک چي د سنتو څخه ووت گمراه شو.

امام مالك رح وائي :

«ما منا الا راد و مردود علیه الا صاحب هذا القبر صلى الله عليه وسلم» . فتح المجید ص۱۹۰

«زمونږ نه هیڅ یو کس نشته مگر هغه باندي خپله خبره بیرته وا پس کیږی او نه منل کیږي غیر د ددی قبر والا نه یعنی د نبی کریم صلی الله علیه وسلم قبر ته ئي اشاره وکړه».

امام مالك وائي :

«انما انا بشر أخطئ وأصيب فانظروا فی رأيي فكل ما وافق الكتاب والسنة فخذو به وكل مالم یوافق الكتاب والسنة فاترکوه» تفسیر اضواء البیان ص۳۹ ۷-۲۰ .

«بی شکه زه بشر یم کله خطا کیږم او کله حق ته رسیږم نو زما رایه وگورئ زما هره رأیه چي د قرآن او حدیثو سره موافقه وه نو وائي خلئ او کومه چي د قرآن او حدیثو سره موافقه نه وه نو پری ئي ږدئ».

امام شافعی رح وائي :

(c) ketabton.com: The Digital Library

مثل الذی یطلب العلم بلا حجة کمثل حاطب لیل یحمل حزمة حطب وفیه افعیٰ تلدغه وهو لا یدری».

اعلام الموقعین ص۱۸۱ ج-۳

«د هغه چا مثال چې د بې دلیله علم طلب کوی د هغه چا په شان دی چې د شپې خاشاک را تولوی یوه کیږده را واخلی او په هغې کښې ماروی هغه یې وچیچی او دا پرې نه پوهیږي».

همدارنګه وائي:

اذا صح الحدیث فهو مذهبی» تفسیر اضواء البیان ص۵٤ ج-۷

«کله چې حدیث صحیح ثابت شو نو همدا زما مذهب دی».

همدارنګه امام شافعی وائي:

«أجمع المسلمون علی ان من استبانت له سنة رسول الله صلی الله علیه وسلم لم یکن له ان یدعها لقول احد من الناس».

اعلام الموقعین لابن القیم ص۷ ج-۱

مسلمانانو پدی اجماع کړیده چې چاته د رسول الله صلی الله علیه وسلم سنت ښکاره شو نو هغه ته دا روا نده چې دغه سنت په خلکو کښی دیو چا د قول له امله پریږدي.

امام شافعی وائي:

«إذا صح الحدیث بما یخالف قولی فاضربوا بقولی الحائط»

(c) ketabton.com: The Digital Library

وإذا رأيت الحجة موضوعة على الطريق فهي قولي".

مجموع فتاوی ص۲۱۱ ج ۲۰

"کله چې صحيح حديث راغی او زما دقول مخالف وي نو زما خبره په ديوال وولئ او کله چې تا دليل وليد چې په لاره کښې ايښی وي نو هغه زما قول دی".

امام احمد وائي :

"لا تقلدني ولا تقلد مالكاً ولا الثوري ولا الأوزاعي وخذ من حيث أخذوا".

وقال : "من قلة فقه الرجل ان يقلد دينه الرجال".

اعلام الموقعين ص۱۸۲ ج۲ . مجموع فتاوی ص۲۱۲ ج۲۰

"زما تقليد هم مه کوئ او د مالك سفيان ثوري او اوزاعي تقليد هم مه کوئ او د هغه ځای څخه دين واخله چې هغوی اخيستی (قرآن او حديثو څخه) او وائي چې ديوه سړی د ناپوهۍ او فقاهت د کموالی څخه دا هم ده چې خپل دين د سړيو نه تقليد وي".

امام احمد وائي :

عجبت لقوم عرفوا الإسناد وصحته ويذهبون إلى رأي سفيان والله تعالى يقول : "فليحذر الذين يخالفون عن

(c) ketabton.com: The Digital Library

أمره أن تصيبهم فتنة اويصيبهم عذاب أليم، أتدرى ما الفتنة؟ الفتنة الشرك. لعله إذا رد بعض قوله أن يقع فى قلبه من الزيغ فيهلك" فتح المجيد ص۴۶۷

"زه هغه قومونه تعجب کوم چې سند او د سند صحت ئې پېژندلی دی او بیا د سفیان رأیې پسې ځي او الله تعالی فرمائي: هر و مرو دی و وېرېږي هغه کسان چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم د طریقې او حکم څخه مخالفت کوي چې دوی ته به فتنه ورسېږي او یا به ورته دردناك عذاب ورسېږي" ایا ته پوهېږی چې فتنه څه شی دی؟ فتنه شرک دی.

کیدای شي چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم ځینی خبری رد کړي (قبولی او عملی ئې نکړي) نو د ده په زړه کښې به کوږ والی پیدا شي او هلاک به شی".

نو دا هغه غلول امامان دي چې د دوی مقلدین ئې په هر څه کښې تقلید کوي که صریح نص د قرآن کریم او صحیح حدیث هم راشي او د دوی د امام خبره د دغه نص څخه مخالفه وي نو دوی نص پرېږدي او د امام خبره اخلي او یا د امام نه د وړو لاندی خلکو خبره اخلي. لکه چې صاوي ویلي دي چې زمونږ د امام خبره د قرآن کریم یا حدیث او یا د اجماع څخه هم مخالفه وی نو مونږ به دا د هواړه پرېږدو او د امام خبره به اخلو. نو همدغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

تقلید شرک دی اود همدی تقلید ځنې مونږه ځلور واړه اماماتو منع کړي یو . همدا رنګه د اسلامي امت نورو علماؤ هم تقلید منع کړیدی .

ابو عبدالله بن خوازمنداد البصری وايي :

والتقلید فی دین الله غیر صحیح وکل من اوجب الدلیل علیك اتباع قوله فأنت متبعه والإتباع فی الدین مسوغ والتقلید ممنوع . اعلام الموقعین ص۱۷۸ ج۲

دالله په دين کښې تقلید صحیح ندی او هر هغه څوك چي په تا باندی دلیل د (قرآن او حدیث) ځنې د هغه د قول اتباع لازمه کړي نو ته د هغه متبع يې او اتباع په دين کښې روا ده او تقلید منع دی .

عبدالله بن معتمر وايي :

«لا فرق بین بهیمة تنقاد و انسان یقلد» .

تفسیر اضواء البیان ص٤٩٤ ج۷ اعلام الموقعین ص۳٦ ج۲

« د هغه حیوان او چارپای په منځ کښې چي پړی پکښی وي او څوك يې راښکاږي او د هغه انسان چي تقلید کوي هیڅ فرق نشته » .

ابن عبدالبر د مزنی قول داسی را نقلوي :

«یقال لمن حکم بالتقلید هل لك من حجة فیما حکمت به؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

فإن قال نعم أبطل التقليد لأن الحجة أوجبت ذلك عنده لا التقليد ، فإن قال حكمت به بغير حجة قيل له فلم أرقت الدماء وأبحت الفروج وأتلفت الأموال وقد حرم الله ذلك إلا بحجة . قال الله عز وجل (إن عندكم من سلطان بهذا) اي من حجة بهذا .

تفسير اضواء البيان ص۴۹۷ ج۲

چاچې په تقليد يوحکم وکړ بايد ورته وويل شي چې ايا تاچې په څه شي حکم وکړ څه دليل درسره و؟ که يې وويل چې: هو ! نو تقليد يې باطل کړ ځکه چې دليل دا حکم واجب کړ نه تقليد . اوکه ويې ويل چې ما بې دليله حکم وکړ نو بايد ورته وويل شي چې ولې دې (يدې بې دليله حکم) وينې توى کړې او فرجونه (ښځې) دې روا کړې اومالونه دې لوټ کړل حال داچې داکار الله تعالى بې دليله حرام کړى دى . الله فرمايلي دي ايا تاسوسره پدې څه دليل شته ؟ .

علامه محمد بن اسماعيل الأمير اليمانى وائي :

علام جعلتم ايها الناس ديننا — لأربعة لاشك فى فضلهم عندى

هم علماء الدين شرقاً ومغرباً — ونور عيون الفضل والحق والزهد

ولكنهم كالناس ليس كلامهم — دليلاً ولاتقليدهم فى غد يجدى

(c) ketabton.com: The Digital Library

ولازعمواحاشاهم أن قولهم . دليل فيستهدى به كل مستهدى
"ای خلکو تاسو پرکوم دليل دازمونږ دين هغوخلوږ و
امامانو پوری تړلی دی چې زما په نزد د هغوي په فضيلت
کښی هيڅ شک نشته هغوی په مشرق اومغرب کښی د دين
علماء دی او د فضيلت ،حق او زهد د ستركو ر ناده ، لكن
دوی هم دنور و خلکو غوندی دي چې د هغوی خبره دليل
ندی او نه ئي تقليد سباوڅي لپاره څه کته لری او دی امامانو
داهم نه دي ويلی چې زمونږ قول داسی دليل دی چې هرڅوک
پری هدايت مومي".
ملا علی القاری حنفي وائی :
"لا يجب على أحد من هذه الأمة أن يكون حنفياً اومالكياً
اوشافعياً اوحنبلياً" . بحوالة هداية السلطان ص۱٦
پدی امت کښی هيچا باندی دا لازم ندي چې يا دی حنفي
وي اويا دی مالکی وي اويا دی حنبلي وي".
د حنفي مذهب مشهور عالم ابن همام د حنفي فقهي په
اصولو "التحرير" کښی ليکی :
"ان التزام مذهب معين غير لازم على الصحيح لان
التزامه غير ملزم اذلا واجب إلا ما أوجبه الله ورسوله
ولم يوجب الله ولا رسوله على احد من الناس أن يتمذهب

(c) ketabton.com: The Digital Library

على مذهب رجل من الأئمة فيقلده في دينه في كل ما يأتي ويذرون غيره".

حوالة هدية السلطان ص۱۵

"صحيح خبره داده چې ديوه تاکلي مذهب لازم گڼل په ځان باندی ضروري ندي ځکه چې دالازم گڼل لازم شوي ندي ځکه چې واجب نشته مگر هغه چې الله تعالیٰ واجب کړي وي او د الله تعالیٰ رسول واجب کړي وي، او دا نه الله تعالی واجب کړي او نه د هغه رسول چې يوځوک دی دامت ديوه سړي په مذهب وي او په دين کښې دی په هرڅه کښې د هغه تقليد کوي او د نورو سړو چې څه وي هغه دی پريږدي".

علامه خجندی ليکی:

"وماکفر غالب من کفر من الأولين والآخرين إلا بالتقليد للأحبار والرهبان والمشايخ والآباء".

هدية السلطان ص۸

"د مخکښنو او وروستنيو څخه زيات خلک چې کافر شوی دي هغوی د علماؤ، پيرانو، مشايخو او پلرونو په تقليد کافر شوي دي".

خجندی بل ځای کښې ليکی:

(c) ketabton.com: The Digital Library

"ولكن الأسف ألف أسف من المقلدين المتأخرين والمؤلفين الذين سودوا الدفاتر وقد ظنهم الناس أنهم علماء مجتهدون معصومون فهم قد الزموا الناس تقليد واحد من الأئمة الأربعة ومذاهبهم المعروفة فبعد الإلتزام حظروا الأخذ والعمل بقول غيره كانهم جعلوه نبيا مرسلاً مطاعاً" هدية السلطان ص۹

"د ور وستنيو هغو مقلد ينواو مؤلفينو په هکله زړخله افسوس دی چې کتابونه يې ډک کړيدی او خلک پری کمان کوي چې هغوی علماء او معصوم مجتهدين دي خکه چې دوی دخلورو امامانو تقليد اومعلوم مذهبونه پرخلکو لازم کړيدي او بيا يې د نورو خلکو قول اخيستل او په هغې عمل کول منع خلك ويرولي دي نو دا داسې شو لکه چې دغه امام نه يې رالبرل شوی نبي جوړ کړی وي چې د هغه اطاعت کيږي".

همدارنگه علامه خجندي په خپله رساله "هدية السلطان" کښې ليکي:

"وأما المذاهب فهي اراء أهل العلم وافهامهم في بعض المسائل واجتهاداتهم وهذه الأراء والإجتهادات والفهوم لم يوجب الله تعالىٰ ولا رسوله على احد اتباعها، فإن فيها

(c) ketabton.com: The Digital Library

الصواب والخطأ. ولا صواب خالصاً إلا ما ثبت عن رسول الله صلی الله علیه وسلم وكثيرا ما ذهب الأئمة إلى مسألة فبان لهم الحق في غيرها فرجعوا عنها.

هدية السلطان ص۸

دا مذاهب د علماؤ رأيي او پرځينو مسائلو کښې د هغوى فهم او اجتهادونه دي او د دى رأيو او اجتهادونو پوهې تابعداري په هيڅ چا باندې نه الله تعالى او نه د هغه رسول واجبه کړیده ځکه چې پدې کښې حق ته رسیدل هم شته او خطا کیدل هم شته او حق ته رسیدل یوائې په هغو احادیثو کښې دي چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه ثابت شوي وي او د ډیرځلي امامان یوی مسألې خواته تللی دي او بیا ورته حق په بل ځه کښې ښکاره شویدی نو د هغې مسألې څخه يې رجوع کړیده.

بیا علامه خجندی لیکی:

"فدين الإسلام دين واحد لا مذاهب فيه ولا طرق يجب اتباعها إلا طريق محمد صلی الله علیه وسلم وهديه."

هدية السلطان ص۲

"نو د اسلام دين يو دى نه يکښې دا سې مذهبونه شته او نه پکښې دا سې طريقې چې د هغې تابعداري واجبه وي پرته

(c) ketabton.com: The Digital Library

د محمد رسول الله صلی الله علیه وسلم د طریقې او لاري څخه .

شیخ الاسلام ابن تیمیه وائي :

"ولیس لأحد أن ینصب للأمة شخصاً یدعو إلی طریقته ویوالی ویعادی علیها غیر النبی صلی الله علیه وسلم ولا ینصب لهم کلاماً یوالی علیه ویعادی غیر کلام الله ورسوله وما اجتمعت علیه الامة بل هذا فعل اهل البدع الذین ینصبون لهم شخصاً او کلاماً یفرقون به بین الأمة".

مجموع فتاوی ص۱٦٤ ج ۲۰

"هیچا ته دا روا نده چې امت ته یو شخص وړاندې او خلک د هغه طریقې ته رابلي او د هغه په طریقه باندې د خلکو سره دوستي او دښمني کوي پرته د رسول کریم صلی الله علیه وسلم څخه او نه ورته دا روا ده چې یوه خبره ورته وټاکي او په هغې باندې دوستي او دښمني کوي پرته د الله او د هغه د رسول د خبرو څخه . او امت په دې اجماع کړې ده چې دا کار د بدعتیانو دی چې یو شخص یا یو کلام خلکو ته وړاندې او د امت په منځ کښې پرې جدائي راوړي".

او شیخ الاسلام ابن تیمیه وائي :

"ولا یجب علی أحد من المسلمین التزام شخص معین غیر الرسول صلی الله علیه وسلم فی کل ما یوجبه او یخبر به بل کل

(c) ketabton.com: The Digital Library

احد من الناس يؤخذ من قوله و يترك إلا قول الرسول صلی الله علیه وسلم ». مجموع فتاوی ص۲۰۹ ج-۲۰

• په هیڅ یوه مسلمان باندې دیوه ټاکلي شخص د مذهب تابعداري لازمه نده پرته د رسول الله صلی الله علیه وسلم د تابعدارۍ څخه په هرڅه کښې چې واجبوي ئې او یا مونږ ته خبر راکوي بلکې د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه پرته د هرچا خینې خبرې اخیستل کیږي او ځینې پرېښوول کیږي.

علامه ابن قیم په خپل کتاب اغاثة اللهفان ص۱۲۵ ج-۱ کښې لیکي:

• و من کید الشیطان امرهم بلزوم زی واحد و لبسة و هیئة و مشیة معینة و شیخ معین و طریقة مخترعة و مذهب معین و یفرض علیهم لزوم ذلك بحیث یلزمونه کلزوم الفرائض فلا یخرجون عنه و ینقدون فیمن خرج عنه و یذمونه کأکثر مقلدة المذاهب المعینة واصحاب الطرق المتنوعة من الصوفیة الخرافیة کالنقشبندیة والقادریة والسهروردیة والشاذلیة والتیجانیة وغیرهم فالحذر الحذر مما هم علیه من التعصب والتقلید ».

• دا هم د شیطان د چلونو او دوکو څخه یو چل دی چې خلکو ته ئې امر کړی چې یو رنګ طریقه او لباس او یو

(c) ketabton.com: The Digital Library

معین هیئت او تګ او تاکلي شخص او دهغه نجوړه شوي طریقه او تاکلي مذهب لازم وګڼي او ددی اتباع پری داسې لازمه وګڼي لکه چې د اسلام د فرائضو اتباع لازمه ده، نو ددی طریقو او مذهبونو څخه ونځي او څوک چې ورڅخه ووتل هغه باندې تهمت لګوي او بدي ګڼي. لکه د ډېر د معینو مذهبونو مقلدین او د مختلفو طریقو والا دخرافي صوفیانو څخه لکه نقشبندیان، قادریان، سهروردیان شاذلیان، تیجانیان او داسې نور. نو کوم تعصب او تقلید چې دوی کوي لدینه د ډېره پر کلکه وېره پکار ده»

علامه خجندی وایي:

• فیا ایها المسلمون إذا قلدنا مذهب رجل وبلغنا حدیث الرسول المعصوم صلی الله علیه وسلم الذی فرض الله تعالیٰ علینا طاعته وترکنا حدیثه صلی الله علیه وسلم واتبعنا ذلك الرجل ومذهبه فمن أظلم منا وما عذرنا یوم یقوم الناس لرب العلمین. فمن یتعصب لواحد معین غیر الرسول صلی الله علیه وسلم ویرئ أن قوله هو الصواب الذی یجب اتباعه دون الأئمة الآخرین فهو ضال جاهل بل قد یکون کافراً یستتاب فإن تاب فبها وإلا قتل». هدیة السلطان ص۱۳

• نو ای مسلمانانو! کله چې مونږ دیوه سړي د مذهب

(c) ketabton.com: The Digital Library

تقلید وکړ او د معصوم رسول الله صلی الله علیه وسلم حدیث موږ ته ورسید، هغه رسول چې الله تعالیٰ په موږ باندې د هغه منل فرض کړي دي، او موږ پدې تقلید د هغه صلی الله علیه وسلم حدیث پرېښود او د غه سړي او د ده د مذهب تابعداري مو وکړه نو موږ نه به څوک زیات ظالم وي او په هغه ورځ به زموږ ه عذر څه وي چې خلک به د عالمیانو رب په مخ کښې ولاړ وي نو چا چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه پرته دیوه تا کلي شخص لپاره تعصب وکړ او دا ئې نظر ؤ چې دا د ده قول هغه حق ته رسېدلی دي چې په موږ ئې تابعداري لازمه ده نور وامامانو څخه پرته نو دا ګمراه او جاهل دی بلکې کله کله دا سړی دا سې کافر دی چې د توبې کولو طلب به ورڅخه وشي که توبه ئې وویسته سنه ده کنه نو وبه وژل شي ".

همدارنګه یو شاعر وائي:

ما الفرق بین مقلد فی دینه — راض بقائده الجهول الحائر
وبهیمة عمیاء قاد زمامها — أعمیٰ علی عوج الطریق الجائر

ریاض الجنة فی الرد علی اعداء السنة للشیخ مقبل بن هادی الوداعی

د هغه مقلد چې په خپل دین کښې تقلید کوي او په خپل نا پوهه او حیران مشر راضي وي او د هغه روند چارپای

(c) ketabton.com: The Digital Library

او د نګرچې د هغه واکې د ړانده په لاس کښې وي او په کړو وړو ولاړ وي ړوانکړی وي څه فرق دی ·

امام ابن حزم وائي :

واهرب عن التقليد فهو ضلالة ان المقلد في سبيل الهالك

د تقليد نه وتښتئه ځکه چې داګمراهي ده او مقلد د هلاکت په لاره کښې دی ·

مولانای روم د تقليد په باره کښې وائي :

گرچه عقلت سوی بالا می پرد مرغ تقليدت به پستی می چرد

منکر آن باشد که تقليدی بود دين احمد راز تحقيق بود

مثنوی

که ستا عقل هرڅومره پورته الوزي خو د تقليد مرغه دی لځ په ښکته ځرېږي ، منکر هغه وي چې تقليد کوي د محمد صلی الله عليه وسلم دين د تحقيق راز دی ·

علامه شنقيطي وائي :

« و أما مقلدوه فقد ترك النظر في كتاب الله وسنة رسوله واعرضوا عن تعلمهما اعراضاً كليا مع يسره و سهولته و نزلوا أقوال الرجال الذين يخطئون ويصيبون منزلة الوحي المنزل من الله » ·

تفسير اضواء البيان ص ۳۵۸ ج - ۷

(c) ketabton.com: The Digital Library

"د ائمه و مقلدینو د الله تعالی په کتاب او د هغه د رسول په سنتوکښې نظر پرېښې دی او ددی دوار و د زده کړی څخه ئې بالکل اعراض کړی دی سره ددې چې دا قرآن او حدیث ډېر اسان دي او دغه مقلدینو د هغه خلکو چې خطاکېږی او حق ته رسېږي د هغوی اقوال ئې د الله تعالی له لوړې د وحی درجې ته رسولي دي" .

او علامه شنقیطي وائې :

" فالذین یقولون من الجهلة المقلدین هذا حلال و هذا حرام و هذا حکم الله ظناً منهم ان اقوال الإمام الذی قلدوه تقوم مقام الکتاب والسنة و تغنی عنهما و ان ترک الکتاب والسنة والإکتفاء بأقوال من قلدوه اسلم لدینه اعمتهم ظلمات الجهل المتراکمة عن الحقائق حتی صاروا یقولون هذا" . تفسیر أضواء البیان ص ۵۴۷ ج - ۷

"نو هغه جاهل مقلدین چې وائې داحلال دي او دا حرام دي او دا د الله حکم دی پدې گمان چې ددغه امام اقوال چې دوی ئې تقلید کړی دی د قرآن او حدیثو په ځای کښې ودرېږی او قرآن او حدیثو ته ضرورت نشته او د قرآن او حدیثو پرېښوول او د هغه خلکو اقوال چې دوی ئې تقلید کړی هغه کافی دی او دده د دین د سالم پاتې کېدو لپاره سنه پوره دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوی دجهل ګڼو تیارو دحقائقو څخه راښکاره کړي دي تر دې چې دوی داسې خبرې کوي».

داوسنی عصر نامتو عالم سید سابق وائي:

«وبالتقليد والتعصب للمذاهب فقدت الأمة الهداية بالكتاب والسنة وحدث القول بانسداد باب الإجتهاد وصارت الشريعة هي اقوال الفقهاء وأقوال الفقهاء هي الشريعة». فقه السنة ص۱۳ ج-۱

«په تقليد او د مذاهبو لپاره په تعصب باندې امت د کتاب الله او سنة الرسول هدايت ورک کړ، او دا خبره راپيدا شوه چې داجتهاد دروازه بنده ده او شريعت د فقهاؤ اقوال وګرځېدل او دفقهاؤ اقوال شريعت وګرځېده».

هدارنګه نورو ډېرو علماؤ په تقليد باندې رد وونه ليکلي دي چې د ټولو رانقلول به دلته داوږدوالي سبب وګرځي.

د ډېرنا پوهه اوجاهلان دا وائي چې محدثين لکه امام بخاری مسلم، ترمذی او داسې نور مقلدين وو حال داچې داخبره بالکل غلطه ده ځکه چې محدثين مقلدين نه وو بلکې هغوی په خپلو کتابونو کښې داسې احاديث رانقل کړي دي چې هغه دخلورو وارو مذهبونو مخالف دي، او هيڅ يوه محقق دا ندې ليکلي چې هغوی مقلدين وو بلکې علماء وائي چې هغوی

(c) ketabton.com: The Digital Library

مقلدين نه وولکه چې شیخ الإسلام ابن تیمیه وائي :

° اما البخاری و ابوداود فإمامان فی الفقه من اهل الإجتهاد وأما مسلم والترمذی والنسائی وابن ماجة وابن خزیمة وابویعلی والبزاز ونحوهم فهم علی مذهب أهل الحدیث لیسوا مقلدین لأحد بعینه من العلماء .

مجموع فتاوی ص ۴۰-۲۰

° بخاری او ابوداود په فقه کښې امامانوو او مجتهدین وو اومسلم ، ترمذی ، نسائی ، ابن ماجه ، ابن خزیمة ، ابویعلی بزاز او داسې نور د اهل حدیثو په مذهب وو ، او په علماؤ کښې دیوه تاکلی شخص مقلدین نه وو ° .

نو د اهل حدیثو مذهب د عامو محدثینو مذهب دی او دا یو داسې مذهب دی چې د قرآن او حدیثو په دلیل ثابت ولاړ دی او اهل حدیث چاته دا نه وائي چې زمونږ د علماؤ خبره ومنئ بلکې ورته وائي چې د قرآن او د هر صحیح غیر مجروح حدیث چې د نسخې او تخصیص دلیل پکښې نوي تابعداري وکړئ ، نو څوک چې اهل حدیثو سره بغض کوي هغوي د حدیثو سره بغض کوي ، او امام ابن قیم داسې خلکو ته وائي :

یا مبغضا اهل الحدیث شاتماً	ابشر بعقد ولایة الشیطان
اوما علمت بأنهم انصار دیـ	ـن الله والإیمان والقرآن

(c) ketabton.com: The Digital Library

او ماعلمت بأن انصار الرسو ل هم بلاشك ولا نكران
هل يبغض الأنصار عبد مؤمن أو مدرك لروائح الإيمان

القصیدة النونیة

« ای اهل حدیثو سره کینه او بغض کوونکیه او هغوبیته کنځلی کوونکیه ته پدی پوه شه چې تا د شیطان سره دوستی شروع کړیده» ایا ته نه پوهیږی چې اهل حدیث دالله ددین ایمان او قرآن انصار دي ایا ته پدې نه پوهیږی چې دوی بې شکه او بې انکاره د رسول الله صلی الله علیه وسلم انصار دي ، ایا داسی یو بنده د انصارو سره بغض کوي چې هغه مؤمن وي او یا ئې د ایمان بوی میسدلی وی .

نو اهل حدیث هغه خلک دي چې په قرآن او حدیثو عمل کوي او حدیث د رسول الله صلی الله علیه وسلم حدیثو او قرآن دواړو ته ویل کیږي الله تعالیٰ په قرآن هم د حدیثو اطلاق کړیدی لکه چې فرمائي ، « فَبِأَيِّ حَدِيثٍ بَعْدَهُ يُؤْمِنُونَ »

" نو په کوم حدیث به وروسته د قرآن نه دوي ایمان راوړي " .

ابو محمد هبة الله بن الحسن الشیرازي وائي :

عليك بأصحاب الحديث فإنهم على منهج للدين مازال معجماً
وما النور إلا في الحديث وأهله اذا ما دجا الليل البهيم و أظلما

تا ته دا پکار ده چې د اهل حدیثو سره ملګری شې ځکه چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوی همېشه لپاره ددین ترجمانی کوي ، او کله چې تیه تیاره شپه راوخېژي نو بیا رڼا نښتته دی مګر په حدیثو کښې ده او په اهل حدیثو کښې ده " .

۱ داسلام یو شاعر وائي :

تمسك بحبل الله واتبع الهدٰی ولا تك بدعياً لعلك تفلح

ولذ بكتاب الله والسنن التي اتت عن رسول الله تنجو وتربح

ودع عنك آراء الرجال وقولهم فقول رسول الله ازكى وأرجح

ولا تك في قوم تلهو بدينهم فتطعن في اهل الحديث وتقدح

إذا ما اعتقدت الدهر يا صاح هذه فأنت على خير تبيت وتصبح

* دالله په رسۍ منګولی ولګوه او د هدایت تابعداری وکړه او بدعتي کېږه مه دی لپاره چې کامیاب شې او دالله په کتاب او هغو سنتو لذت حاصل کړه چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه راغلی دی نو خلاصی به وموی او خوشحال به شی ، او دخلکو رائي او خبري پرېږده څکه چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم خبره ډېره پاکه او راجح ده . او دهغه قوم څخه مه کېږه چې دخپل دین څخه غافل دي او داسې مه کېږه چې اهل حدیثو ته بد وائي او تهمت پرې لګوي ، که ستا ټوله زمانه د غسې پاک عقیده وه نو ستا سهار او بېګا به په خیر کښې وي " .

ابو محمد هبة الله بن الحسن الشيرازی وائي :

(c) ketabton.com: The Digital Library

واعلی البرایا من إلی السنن اعتزی
واعمی البرایا من إلی البدع انتمی
ومن ترك الأثار ضلل سعیه
وهل یترك الآثار من کان مسلماً

په خلکو کښې اوچت او غوره خلک هغه دي چې د پیغمبر سنتو ته ئې ځان منسوب کړي وي ، او په خلکو کښې ړانده هغه دي چې بدعاتو ته منسوب وي (مبتدعین وي) -

یو بل شاعر وائي :

لا ترغبن عن الحدیث وأهله فالرأی لیل والحدیث نهار

" د حدیثو او اهل حدیثو نه مخ مه اړوه ځکه چې رایه شپه او حدیث ورځ ده "

یعنې حدیث داسې پاکه او روښانه لار ده لکه چې ورځ رڼا ده . او د حدیثو مقابله کښې د بل چا خبره او رایه داسې تیاره او توره ده لکه شپه چې توره ده .

الله تعالیٰ مونږ پدی مامور کړي یو چې د وحی تابعداري وکړو او هغه خلک چې د وحی تابعداري کوي هغوي به په دنیا کښې د ضلالت او بې لارې کېدو څخه بچ وي او په آخرت کښې به د شقاوت او بدبختۍ څخه نجات ومومي او هیڅ ویره او غم به پرې نه وي. الله تعالیٰ فرمائی :

(c) ketabton.com: The Digital Library

"فَإِمَّا يَأْتِيَنَّكُمْ مِنِّي هُدًى فَمَنْ تَبِعَ هُدَايَ فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ" - البقره ۳۸

"که تاسو ته زما له لوري هدايت راغي نو چا چي زما د هدايت تابعداري وکړه په هغوئ به نه ويره وي او نه به غمجن وي".

او بل ځاى کښې الله تعالىٰ فرمائي :

"فإما يأتينكم مني هدى فمن اتبع هداى فلا يضل ولا يشقى".

"که تاسو ته زما له لوري هدايت راغي نو چا چي زما د هدايت تابعداري وکړه نو نه به ګمراه شي او نه به بدبخته شي".

پدې دواړو آيتونو کښې الله تعالىٰ د هدايت تابعدارو ته زيرى ورکړي چي د ضلالت، شقاوت، ويرى او غم څخه به خلاص شي، او هدايت د وحى تابعدارۍ ته ويل کيږي او وحى عبارت د قرآن او حديث څخه دي ځکه چي الله تعالىٰ رسول الله صلى الله عليه وسلم ته فرمائي :

"قُلْ إِنَّمَا أُنذِرُكُم بِالْوَحْيِ". (الأنبياء - ٤٥)

"ورته ووايه چي زه تاسو يوازې په وحى ډاروم".

تفسير اضواء البيان د محکښيو دوه آيتونو په تفسير کښې داسې ليکي :

(c) ketabton.com: The Digital Library

"ولا شك ان انتفاء الضلال والشقاوه والخوف والحزن عن متبعي الوحي المصرح به في القرآن لايتحقق فيمن يقلد عالماً ليس بمعصوم، لا يدري أصواب ماقلده فيه ام خطأ في حال كونه معرضاً عن التدبر في كتاب الله وسنة رسوله صلى الله عليه وسلم ولاسيما إن كان يظن أن اراء العالم الذي قلده كافية مغنية عن كتاب الله وسنة رسوله صلى الله عليه وسلم"

تفسير اضواء البيان ص ۴۸۲ ج - ۷ ص ۴۸۳ ج - ۷

"په دې کښې شک نشته چې د وحی د تابعدارانو څخه چې کومه گمراهي شقاوت، ویره او غم په قرآن کریم کښې نفي شوی دا د هغه چا لپاره نشي کېدای چې دیوه داسې عالم تقلید کوي چې هغه معصوم ندی او دا مقلد نه پوهېږي چې په کومه مسأله کښې ده دچا تقلید کړیدی دا مشرئ په هغې کښې حق ته رسېدلی دی او که خطا شویدی په داسې حال کښې چې ده دالله تعالی د کتاب او د هغه د رسول د سنتو څخه اعراض کړیدی، خصوصاً هغه وخت چې دا مقلد گمان کوي چې ده دچا تقلید کړیدی د هغه د هغه رأيي بس دي او دالله تعالی کتاب او د هغه د رسول سنت ته ضرورت نه پاتې کېږي".

نو مونږ همدا وایو چې ای خلکو راځئ د وحی تابعداري

(c) ketabton.com: The Digital Library

وکړو ځکه چې دوحی نه غیر بل هیڅ شی کښې هدایت نشته او وحی کښې فقط دوه شیان دی چې یو قرآن دی او بل نبوی احادیث دي ځکه چې د نبی کریم صلی الله علیه وسلم د وفات نه وروسته وحی بنده شو یده او دهغه نه وروسته په امت کښې هیڅوک هم ته وحی نده شوی او نه به ورته وشي ، هر کله چې وحی نه راځی نو په امت کښې داسی معصوم څوک نشته چې دهغه ټولې خبرې دی صحیح او حق ته رسیدلی وي بلکې دامت هر څوک به کله خطا کیږي او په خطا به مأجور وی او کله به حق ته رسیږي لکن مونږ باندې دچا اقوالو پسی تلل لازم ندي بلکې ناروا دي . نو په همدې ګناه مونږ باندې علماء سوء او باطل پرست خلک دول دول نومونه ږدي او غواړي چې خلك دحق د قبول نه منع کړي .

نو ځکه امام ابن قیم وائي :

اسماء سمیتم بها اهل الحدیث	وناصري القرآن والإیمان
سمیتموهم انتم وشیوخکم	بهتابها من غیر ما سلطان
وجعلتموها سبة لتنفروا	عنهم کفعل الساحر الشیطان
ما ذنبهم والله إلا أنهم	اخذوا بوحی الله والفرقان
وابوا بأن یتحیزوا لمقالة	غیر الحدیث ومقتضی القرآن
وابوا ید ینوا بالذی دنتم به	من هذه الأراء والهذیان

(c) ketabton.com: The Digital Library

القصيدة النونية

هسې نوموړ دي چې تاسو په اهل حديثو او د قرآن او ايمان په امداديانو اېښې دي تاسو او ستاسې مشرانو پرې بې دليله په تهمت دا نوموړ اېښي دي ، او بيا مو دا نومونه کنځل ګرځولې دي او دا د دې لپاره چې خلک پرې متنفر کړئ ستاسو دا کار د جوګي ساحر او شيطان په څېر دی ، والله چې د اهل حديثو بله ګناه نشته مګر دا چې هغوې د الله وحې او قرآن اخيستي دي او د دې نه انکار کوي چې د قرآن د مقتضى او د حديثو نه غير د بل چا خبرې ومنې ، او هغوې د دغه دين چې تاسو يې کوئ چې هغه د خلکو رأی او باطلې خبرې دي د هغه انکار کوي .

نوموړ يواځې او يواځې خلکو ته دا وايو چې د الله تعالى کتاب و منئ او د الله تعالى د رسول محمد صلى الله عليه وسلم احاديث و منئ او دا خبره د اسلام د ښمنانو باندې ډېره بده لګېږي نو بيا ورسره څه دليل نوي نوکله وائي چې دا وهابيان دي او کله وائي چې دا مذهب نه مني او کله څه او کله څه وائي او په دې نومونو غواړي چې خلک له حق څخه بند کړي او د صحيحې عقيدې او صحيح دين څخه يې متنفر کړي ، موږ وايو چې موږ مؤمنان او مسلمانان يو يواځې قرآن او حديث

(c) ketabton.com: The Digital Library

متو اود قرآن او حدیثو خلاف خبره چې د هرچا وي مونږ يې منلو ته تيار نه يو نو که دغه رنګه خلکو ته تاسې وهابيان وائي نو وهاب د الله نوم دی او مونږ د الله بندګان يو نو مونږ ښيا وهابيان يو لکه چې يو شاعر وائي :

إن كان تابع احمد متوهباً ... فأنا المقر بأنني وهابي

انفي الشريك عن الإله فليس لي ... رب سوى المتفرد الوهاب

لا قبة ترجى ولا وثن و لا ... قبر له سبب من الأسباب

كلا ولا حجر ولا شجر ولا ... عين ولا نصب من الانصاب

ايضا ولست معلقا لتميمة ... اوحلقة اودعة او سناب

لرجاء نفع اولدفع بلية ... الله ينفعني و يدفع ما بي

والابتداع وكل امر محدث ... في الدين ينكره اولوا الالباب

أرجو بأني لا أقاربه ولا ... أرضاه ديناً وهو غير صواب

ترجمه : که د محمد صلى الله عليه وسلم تابعدار وهابي وي نو زه پدې اقرار کوم چې زه وهابي يم زه د الله تعالى سره شريك نفي کوم نو ديوا خې وهاب رب نه سوا زما بل رب نشته نه د کومې ګومبزې نه اميد کېدای شي او نه د کومې درګاه نه او نه کوم قبر د اسبابو څخه ور ته څه سبب جوړېدای شي . همدارنګه نه د کومې تیګې نه اونه د کومې ونې نه او نه د کومې چينې نه او يا بلې درګاه نه د فايدې اميد کېدای شي

(c) ketabton.com: The Digital Library

همدارنګه نه زه تعویذ ترم او نه کوم بند ترم او نه څه غابن غاړه کښې اچوم دی لپاره چې کوندی څه فائده به راته ورسوي او یا به راڅخه څه مصیبت لیرې کړي ، بلکې یوازې الله ماته نفع رسوي او ماڅخه تکلیف لیرې کوي ، هر نوی کار نه او په دین کښې له بدعت نه د عقل خاوندان انکار کوي زه امید لرم چې داسې بدعانو ته به نه ز ه نږدې شم او نه به ورته دبن ووایم ځکه چې دا کارونه حق ندي بلکې باطل دي

ابو بکر بن عیاش وایې :

« اهل الحدیث فی کل زمان کأهل الاسلام مع اهل الادیان ».

المیزان الکبری للشعرانی ج ۱ - ص ۵۷ .

اهل حدیث په هره زمانه کښې داسې دی لکه اهل اسلام چې د نورو ادیانو تابعدارو سره فرق لری »

امام شافعي وایې :

« اهل الحدیث فی کل زمان کالصحابة فی زمانهم »

المیزان الکبری للشعرانی ج ۱ - ص ۶ .

اهل حدیث په هره زمانه کښې داسې دی لکه صحابه چې په خپله زمانه کښې وُ ».

(c) ketabton.com: The Digital Library

داختلاف په وخت کښې

د حل لاره

هرکله چې د مؤمنانو تر منځ کښې اختلاف پیداشي نو د حل لاره ئې داده چې په قرآن اوحدیثو به فیصله کوي.

الله تعالی فرمائي :

"یاایها الذین امنوا اطیعوا الله واطیعوا الرسول واولی الامر منکم فان تنازعتم في شیء فردوه الی الله والرسول ان کنتم تؤمنون بالله والیوم الاخر ذلك خیر واحسن تأویلا".

(النسا - ۵۹)

"ای مؤمنانو ! د الله ومنئ اود الله د رسول ومنئ - او د امیرانو چې ستاسو وي ، که ستاسو په څه شي کښې اختلاف پیداشو نو دهغې رجوع الله او دهغه رسول ته وکړئ که تاسي په الله او د قیامت په ورځ ایمان لرئ ، دا تاسو لپاره ښه او ډېره غوره ده د عاقبت په نسبت".

الله تعالی فرمائي چې که تاسو په الله او د قیامت په ورځ

(c) ketabton.com: The Digital Library

ایمان لري نو د اختلاف په وخت کښې الله او دهغه رسول یعني د الله کتاب او نبوي احادیثو ته رجوع وکړي که په ریښتیا مومن د الله کتاب او د هغه د رسول سنت ومنل هېڅکله به زمونږ ترمنځ اختلاف پاتې نشي ، اختلاف د صحابه وُ ترمنځ هم پېښېده، لکن کله به چې هغوی ته د الله تعالی د کتاب او د رسول الله صلی الله علیه وسلم د سنتو څخه دلیل وویل شو هغوی به د خپلو او یا د بل چا رایو او اقوالو پسې نه تلل بلکې د دلیل تابعداري به ئې کوله لکه د مثال په توګه :

کله چې رسول الله صلی الله علیه وسلم وفات شو نو اوله خبره دا وه چې عمر رضی الله عنه وویل دا به څوک نه وائي چې رسول الله صلی الله علیه وسلم وفات شو لکه چې دا واقعه محدثین او مؤرخین داسې را نقلوی :

"عن ابی هریرة قال : لما توفی رسول الله صلی الله علیه وسلم قام عمر بن الخطاب فقال ان رجالاً من المنافقین یزعمون أن رسول الله صلی الله علیه وسلم قد توفی وأن رسول الله صلی الله علیه وسلم والله ما مات ولکنه ذهب إلی ربه کما ذهب موسی بن عمران فقد غاب عن قومه اربعین لیلة ثم رجع إلیهم بعد أن قیل قد مات ووالله لیرجعن رسول الله صلی الله علیه وسلم

(c) ketabton.com: The Digital Library

كما رجع موسى فليقطعن ايدى رجال وأرجلهم زعموا أن رسول الله صلى الله عليه وسلم مات .

السيرة النبوية لابن هشام ص ۳۰۵ ج-٤

"ابو هريرة رضي الله عنه وائي چي كله رسول الله صلى الله عليه وسلم وفات شونو حضرت عمر رضي الله عنه ودريده او ولي ويل : ځينې منافقان داګومان كوي چې رسول الله صلى الله عليه وسلم وفات شو حال داچې په الله قسم دى چې رسول الله صلى الله عليه وسلم وفات شوى ندى لكن هغه خپل رب ته تللى دى لكه څنګه چې موسى بن عمران عليه السلام تللي ؤ هغه دخپل قوم څخه څلوېښت (٤٠) شپې غائب ؤ او بيا ورته راوابس شو، او په الله قسم دى چې رسول الله صلى الله عليه وسلم به بيا داسې بېرته راشي لكه څنګه چې موسى عليه السلام راغلى ؤ نود هغو خلكو ښپې او لاسونه به غوڅ كړي چې وائي : رسول الله وفات شويدى" .

لكن حضرت ابوبكر رضي الله عنه چې كله خبر شونو د رسول الله صلى الله عليه وسلم دليدلو لپاره دعائشې رضي الله عنها كورته ننوت او كله ئې چې وليدچې هغه وفات شوى . . . . . نو بيا راووت او حضرت عمر رضي الله عنه ته ئې وويل : چپ شه ، هغه چپ نشو بيا ابوبكر رضي الله عنه خلكو ته مخ كړ

(c) ketabton.com: The Digital Library

او حمد و ثنا ئې وروپسې بیا ئې وویل :

« یا ایها الناس إنه من کان یعبد محمداً فإن محمداً قد مات ومن کان یعبد الله فإن الله حي لا یموت » .

« ای خلکو که چا د محمد صلی الله علیه وسلم عبادت کاوه نو محمد صلی الله علیه وسلم وفات شو او که چا د الله عبادت کاوه نو الله ژوندی دی او نه مرکیږي » .

بیا ئې دا آیت ولوست :

« وما محمد إلا رسول قد خلت من قبله الرسل أفإن مات او قتل انقلبتم علی اعقابکم ومن ینقلب علی عقبیه فلن یضروا الله شیئا وسیجزی الله الشاکرین » . آل عمران - ۱٤٤

« محمد ندی مګر رسول دی له ده نه مخکښې رسولان تیر شوي دي . ایا که مړ شو او یا ووژل شو نو تاسو به وروسته ګرځئ ؟ او څوک چې وروسته وګرځېدو « مرتد شو نو هیڅکله الله ته ضرر نشي رسولی او ژر دی چې الله به شکر کوونکو ته بدله ورکړي »

نو کله چې عمر رضي الله عنه دا آیت واورېده نو حیران شو او په ځمکې را پرېوته او وئې ویل :

« عرفت أن رسول الله صلی الله علیه وسلم قد مات » .

(c) ketabton.com: The Digital Library

"زه پدې پوه شوم چې رسول الله صلی الله علیه وسلم وفات شوېدی" .

عمر رضی الله عنه چې کله آیت وا ورېد سو سمدستي د خپلې رائې او قول څخه وګرځېد او دلیل ته تسلیم شو او د اوسنیو رندو مقلدینو غوندې يې ونه ویل چې د دې مطلب دادی او یا هغه دی ، هیڅ تأویل او تحریف يې پکښې ونکړ بلکې خپله خبره يې پرېښوده .

همدا رنګه یو خلاف د صحابه ؤ منځ کښې دا را پیدا شو چې رسول الله صلی الله علیه وسلم چیرته ښخ کړو ، ځینو وویل چې مسجد کښې يې ښخوو او ځینو وویل چې خپلو اصحابو سره يې ښخوو ، ابوبکر رضی الله عنه وویل :

"إنی سمعت رسول الله صلی الله علیه وسلم يقول : ماقبض نبي إلا دفن حيث يقبض" .

السيرة النبوية لابن هشام ص ۳۱٤ ج ٤

"ما رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه اورېدلي دي چې : هر نبي چې مړ شوېدی نو هغه ځای کښې ښخ شوی کوم ځای کښې چې د هغه روح قبض شي" .

نو کله چې حدیث بیان شو او دلیل پیدا شو ټول له خپلې رائې څخه وګرځېدل او حدیث يې ومانه .

(c) ketabton.com: The Digital Library

د الله تعالی او د هغه د رسول صلی الله علیه وسلم د حکم مقابل کښی د رأیي منل ګمراهي ده

الله تعالی فرمائي:

﴿وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ وَلَا مُؤْمِنَةٍ إِذَا قَضَى اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَمْرًا أَنْ يَكُونَ لَهُمُ الْخِيَرَةُ مِنْ أَمْرِهِمْ وَمَنْ يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا مُبِينًا﴾

(الاحزاب - ۳٦)

"او هيڅ يوه مؤمن سړي او مؤمني ښځي ته دا روا ندی چي کله الله او د هغه رسول فيصله وکړي نو هغو ته دی د خپله ځانه څه اختيار وي او هغه چا چي د الله او د هغه د رسول نافرماني وکړه نو بې شکه ګمراه شو په ښکاره ګمراهي سره".

نو د قرآن او نبوی احادیثو په مقابل کښی بیا د مؤمنانو دا اختیار نشته چي خپله او یا د بل قول او خوښه وړاندی کړي بلکي که دا کار چا وکړ هغه به لوی بد بخته او

(c) ketabton.com: The Digital Library

او گمراه وي .

همدا رنگه عوف بن مالك الأشجعي وائي :

" قال رسول الله صلى الله عليه وسلم تفترق امتي على بضع وسبعين فرقة اعظمها فتنة قوم يقيسون الدين برأيهم يحرمون به ما احل الله ويحلون به ما حرم الله ،" اعلام الموقعين ص۵۳ ج-۱

" رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمايلي دي : زما امت به په څه دپاسه اويا (۷۰) دلو وويشل شي ، په ټولوکښي دلوی فتني والا به هغه قوم وي چي دين په خپله رايه قياسوي دالله حلال به پري حراموي او الله چي څه حرام کړي هغه به حلالوي " .

رسول الله صلى الله عليه وسلم مخبر صادق دی رښتيا هم هغه څوک چي دخپلی رائې اوخواهش پسي تللی دي ډېر حرام يې حلال کړيدی او ډېر حلال يې حرام کړيدي اودا تحريم اوتحليل په حنفي فقهاؤکښي ډېر زيات دی هرڅه کښي يې له ځانه تقسيم کړيدی چي دا حلال دي اودا حرام دي اودا مکروه دی ، دا فرض دی اودا سنت دي ، دا مستحب دی اودا مباح دي ، حال دا چي اکثره داسي وي چي هيڅ دليل پري نوي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

مالك بن مغول وائي چي ما تہ شعبي وويل:

«ما حدثوك هؤلاء عن رسول الله صلى الله عليه وسلم فخذ به وما قالوا برأيهم فألقه في الحش».

رواه الدارمي

«دغه خلکو که تاته د رسول الله صلى الله عليه وسلم څخه حديث بيان کړ نو وائي خله او که په خپله رايه ئي وويل نو د قضاء حاجت په ځای (بيت الخلاء) کښې ئي وغورځوه».

ابوبکر رضي الله عنه وائي:

«اي أرض تقلني وأي سماء تظلني إن قلت في آية من كتاب الله برأيي او بما لا أعلم».

اعلام الموقعين ص ٥٤ / ج ١

«کومه ځمکه به ما بار کړي او کوم اسمان به پر ما سيوری وکړي که ما د الله د کتاب په يو آيت کښې له ځانه خبره وکړه او يا مې داسې څه وويل چې زه پرې نه پوهيږم».

عمر رضي الله عنه وائي:

«السنة ما سنه الله ورسوله صلى الله عليه وسلم لا تجعلوا خطأ الرأي سنة للأمة».

اعلام الموقعين ص ٥٤ / ج ١

(c) ketabton.com: The Digital Library

سنت هغه دي چي الله تعالیٰ او د هغه رسول صلی الله علیه وسلم مونږ ته بیان کړیدی تاسو د نورو خلکو د رأيي خطاء د امت لپاره سنت او لاره مه جوړ وئ ".

عمر رضی الله عنه وائي:

"اتقوا الرأی فی دینکم".

اعلام الموقعین ص ۵۵ ج ۱

"تاسو په خپل دین کښي له رأيي څخه ووېرېږئ".

همدارنګه عمر بن الخطاب رضی الله عنه وویل:

"أصحاب الرأی اعداء السنن اعیتهم الأحادیث ان یحفظوها و تفلتت منهم ان یعوها، واستحیوا حین سئلوا أن یقولوا لا نعلم فعارضوا السنن برأیهم فإیاکم وإیاهم".

اعلام الموقعین ص ۵۵ ج ۱.

" د رأيي خاوندان د رسول الله صلی الله علیه وسلم د سنتو دښمنان دي دوی د حدیثو یادولو ستړي کړل (یادي نه کړل) او دوی ونه ساتل (یادي نه کړل) نو ورڅخه وتښتېدل او دا ورته شرم ښکاره شو چي کله ورڅخه پوښتنه وشي او ووايي چي مونږ نه پوهېږو، نو په خپله رأیه یې د سنتو خلاف وکړل نو تاسو د دغسي خلکو څخه ځان وساتئ".

(c) ketabton.com: The Digital Library

ریښتیا هم هغه دي چې په اوسني عصر کښې کوم هغه علماء چې د خپل خواهش او د رأيي تابعدار دي داوړه شرم او عار ښکاري چې کله ورته پوښتنه وشي او دوی ووايي چې موږ نه پوهېږو نو بې علمه فتوی ېې خلکو ته ورکړي او زيات خلک یې د الله تعالی د رالېږلي او غوره شوي دين څخه بل لوري ته روان کړل او س ورته دا عار ښکاري چې د حق تابعداري وکړي او د صحيح حديث لپاره خپله خبره پرېږدي نو دين څخه یې داسي يو شی جوړ کړي چې د خپلي غوښتني او خپل خواهش تابع یې کړ فضلوا وأضلوا خپله هم ګمراهان شو او نور خلک یې هم بې لاري کړل.

همدارنګه عبد الله بن مسعود رضی الله عنه وويل:

تاسو باندي به وروستي کلونه د تېرو کلونو نه ډېر بد تر راځي بيا يې وويل چې ستاسو غوره خلک او علماء به له منځه لاړ شي (وفات به شي) بيا یې وويل:

"ثم يحدث قوماً يقيسون الأمور برأيهم فيهدم الإسلام" اعلام الموقعين ص ٥٧ ج ١

"بيا به داسي خلک پيدا شي چې ټول د دين کارونه به په خپله رايه قياسوي او اسلام به نړوي".

(c) ketabton.com: The Digital Library

علی رضی الله عنه وائي:

«لو كان الدين بالرأي لكان اسفل الخف اولى بالمسح من اعلاه وقد رأيت رسول الله صلى الله عليه وسلم يمسح على ظاهر خفيه»

رواه ابو داود.

«که دين په رايه او خپله خوښه وای نو د موزی لاندی طرف به د پاس طرف نه د ښه د مسحې وړ ؤ حال دا چې ما رسول الله صلی الله علیه وسلم لیدلای ؤ چې د موزو د پاسه طرف باندې به يې مسحه كوله».

نو علی رضی الله عنه هم په رايي رد كوی. او وائي چې كه دين په قياس او خپله خوښه وای نو زما په نزد په كار دا وه چې مسحه انسان د موزی په لاندینۍ برخه كولای او رسول الله صلی الله علیه وسلم د موزو د پاسنۍ برخې باندې مسحه كړیده.

نو موږ يې هم په پاسنۍ برخه كوو او خپله خوښه او قياس پريږدو.

عبدالله بن عباس رضی الله عنه وائي:

«من قال في القرآن برأيه فليتبوأ مقعده من النار»

اعلام الموقعين ص ۵۹ ج - ۱.

(c) ketabton.com: The Digital Library

« چاچې په قرآن کښې په خپله خوښه او رأيه خبره وکړه نو ځانته دې د اور نه ځای جوړ کړي ».

همدا رنګه نور صحابه کرام رضوان الله عليهم هم د رأيې او قياس رد صحوي نو مسلمانانو ته دالازمه ده خصوصاً علماؤ ته چې کله په يوه ديني مسئله کښې ورځنه پوښتنه وشي نو که د قرآن او حديثو نه ورته د هغه مسئلې په هکله څه معلومات وُد هغې مطابق دې جواب ورکړي او که نه ورته ودې وائي چې زه نه پوهيږم او ديوه بل عالم څخه پوښتنه وکړه ځکه چې دا عيب ندی چې يو څوک ووائي زه نه پوهيږم لکن دا يو لوی عيب دی چې بې علمه فتوی ورکړي نو ځان هم د هلاکت کندې ته د غورځوي او نور خلک هم ګمراه کړي .

سبحنك اللهم و بحمدك اشهد ان لا اله الا أنت استغفرك و أتوب إليك

(c) ketabton.com: The Digital Library

اتباع الرسول ﷺ

تاليف

أبو عبدالاحد عبدالرحيم مسلم دوست

(بلغة البشتو)

هذه الطبعة

تمت بإشراف المكاتب التعاونية للدعوة والإرشاد

بالبديعة والصناعية الجديدة

(c) ketabton.com: The Digital Library

اتباع الرسول ﷺ

تاليف

أبو عبدالاحد عبدالرحيم مسلم دوست

(بلغة البشتو)

سنة الطبع ١٤١٩هـ

طبع على نفقة أحد المحسنين
غفر الله له ولوالديه ولجميع المسلمين

The Cooperative Offices for Call & Guidance at Al-Badiah & Industrial Area
Under the Supervision of the Ministry of Islamic Affairs Endowment Guidance & Propagation
P.O. Box: 24932 Riyadh 11456 - K.S.A. (Al-Badiah) Tel.: 4330888 (Four Lines)
(Industrial Area) Tel.: 4303572 - Fax: 4301122

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library